

**GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN
ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ BAĞLAMINDA
SANAT EĞİTİMİNDE SOSYAL MEDYANIN
YERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ekin ÖZESKİCİ

Eskişehir 2024

**GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ
BAĞLAMINDA SANAT EĞİTİMİNDE SOSYAL MEDYANIN YERİ**

Ekin ÖZESKİCİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programı

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Kibar Evren BOLAT

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Temmuz 2024

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Ekin ÖZESKİCİ'nin "Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Görüşleri Bağlamında Sanat Eğitiminde Sosyal Medyanın Yeri" başlıklı tezi .../.../2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri uyarınca, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Unvanı Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Üye (Tez Danışmanı)	: Doç. Dr. Kibar Evren BOLAT	
Üye	: Doç. Dr. İrfan DÖNMEZ	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Sevcan SARİBAŞ	

ÖZET

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ BAĞLAMINDA SANAT EĞİTİMİNDE SOSYAL MEDYANIN YERİ

Ekin ÖZESKİCİ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Programı
Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Temmuz 2024

Danışman: Doç. Dr. Kibar Evren BOLAT

Sosyal medya, kişiler arası iletişime izin veren yapısı ile günümüzün iletişim dilini de etkilemektedir. Ayrıca kitleler üzerine etkisi ile toplumu yönlendirebilecek ve yeni alanlar sunabilecek durumdadır. Toplumsal değişimlerin önemli bir faktörü olarak eğitimin bu iletişim yapısında rol alması bu anlamda önemlidir. Bu araştırmada sosyal medyanın sanat eğitiminde etkin bir şekilde kullanılmasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve bu görüşlerden yola çıkılarak sosyal medyanın sanat eğitiminde etkili bir şekilde kullanılmasına ilişkin önerilerin getirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Öğretmenliği Programında öğrenim görmekte olan 4. sınıf öğrencileriyle odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Görüşmede yarı yapılandırılmış görüşme soruları 6 görsel sanatlar öğretmen adayına yönlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, betimsel analiz yöntemine uygun bir şekilde çözümlenmiş ve tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmada, katılımcıların sosyal medyada geçirdikleri sürenin fazla olduğu görülmüştür. Sosyal medyanın meslek yaşantısında kullanımına ilişkin çeşitli görüşler belirtilirken, dikkatli olunması yönünde fikirler de oluşmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sosyal medya, Sanat, Eğitim, Sanat eğitimi, Teknoloji ve eğitim.

ABSTRACT

THE PLACE OF SOCIAL MEDIA IN ART EDUCATION IN THE CONTEXT OF OPINIONS OF VISUAL ARTS TEACHER CANDIDATES

Ekin ÖZESKİCİ

Department of Fine Arts Education, Programme in Arts and Crafts Teaching
Anadolu University, Graduate School, July 2024

Supervisor: Doç. Dr. Kibar Evren BOLAT

Social media affects today's communication language with its structure that allows interpersonal communication, thus influencing the language of communication in today's society. Its impact on the masses enables it to shape society and introduce new opportunities. As an important factor of social change is an education. It is playing a big role in this communication structure. In this study, it was aimed to determine the views of the participants on the effective use of social media in art education and to make suggestions on the effective use of social media in education based on these views. To achieve this goal, a focus group interview was conducted with 4th grade students studying at Anadolu University Fine Arts Education Department, Painting and Art Education Program. The interviews, semi-structured interview questions were directed to 6 visual arts teacher candidates. The findings were analyzed in accordance with the descriptive analysis method and presented in tables. In the study, it has been observed that participants reach high durations of social media usage. Various opinions are expressed regarding the use of social media in professional careers, with suggestions emphasizing caution.

Keywords: Social media, Art, Education, Art education, Technology and education.

ÖNSÖZ

Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi programına kayıtlı öğrencilerin görüşlerinin alındığı, sanat eğitiminde sosyal medyanın yerini sorgulayarak fikir ve önerilerin getirilmesini amaçlayan bu araştırmada pek çok kişinin değerli görüş ve katkısı olmuştur.

Akademik bilgi ve tecrübesini araştırma sürecinin her aşamasında paylaştan, sabır ve ilgisiyle araştırma sürecini değerli kılan, çok kıymetli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Kibar Evren BOLAT'a içten teşekkürlerimi sunarım. Lisansüstü eğitim sürecimde ders aldığım tüm öğretim elemanı hocalarıma ve bizlere güvenip, araştırma sürecine gönüllü katılmayı kabul ederek görüşlerini paylaştan tüm öğrencilere ayrıca teşekkür ederim.

Araştırma sürecim boyunca yanımda olduğunu her daim hissettiren, annem Necla YILDIZ'a, babam Altan ÖZESKİCİ'ye ve kardeşim Etkin ÖZESKİCİ'ye sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Ekin ÖZESKİCİ

Eskişehir 2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Ekin ÖZESKİCİ

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ.....	xi
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Araştırmanın Amacı	3
1.5. Araştırmanın Önemi.....	4
1.6. Sınırlılıklar.....	5
2. ALANYAZIN	6
2.1. Sosyal Medya	6
2.2. Sosyal Medya ve Eğitim.....	10
2.2.1. Sanat Eğitimi ve Sosyal Medya	12
2.3. İlgili Araştırmalar	16
3. YÖNTEM	25
3.1. Araştırmanın Modeli	25
3.2. Katılımcı Grubu	25
3.3. Veri Toplama Aracı	26
3.4. Verilerin Çözümlemesi	27
4. BULGULAR.....	29
4.1. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Günlük Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular	29

4.2. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular	30
4.3. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sanat Eğitimi Bağlamında En Çok Kullandıkları Sosyal Medya Mecralarına İlişkin Bulgular	31
4.4. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Mecraları Aracılığıyla Hazırladıkları Derslere İlişkin Bulgular	32
4.5. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sanat Eğitimi Sürecinde Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular	33
4.6. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Öğretim Elemanlarının Sanat Eğitiminde Sosyal Medyayı Etkin Kullanıp Kullanmadıklarına İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular	34
4.7. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Öğretim Elemanlarının Sosyal Medyayı Sanat Eğitiminde Nasıl Kullanabileceklerine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular	35
4.8. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitimi Sürecinde Sosyal Medya Kullanımının Mesleki Gelişimine Etkisine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular	36
4.9. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitimi Sürecinde Sosyal Medya Kullanımının Sanatsal Gelişimine Etkisine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular	38
4.10. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitimi Sürecinde Sosyal Medya Kullanımının Kişisel ve Toplumsal Gelişimlerine Etkisine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular	39
4.11. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Sanat Eğitimi Bağlamında Nasıl Faydalandıklarına İlişkin Bulgular	41
4.12. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Mesleki Yaşamında Sosyal Medyayı Kullanmaya İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular	42
4.13. Diğer görüş ve öneriler	44
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	46
5.1. Sonuç ve Tartışma	46
5.2. Öneriler	53

KAYNAKÇA.....	55
----------------------	-----------

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

TABLÖLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 4.1.1. Görsel sanat öğretmen adaylarının günlük sosyal medya kullanımı...	29
Tablo 4.1.2. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimi süreçleri için ayırdıkları sosyal medya kullanım sıklığı.....	29
Tablo 4.2. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım amaçları..	30
Tablo 4.3. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitimi bağlamında en çok kullandıkları sosyal medya mecraları	31
Tablo 4.4. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya mecraları aracılığıyla hazırlandıkları dersler.....	32
Tablo 4.5. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımına ilişkin görüşleri.....	33
Tablo 4.6. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının sanat eğitiminde sosyal medyayı etkin kullanıp kullanmadıklarına ilişkin görüşleri..	34
Tablo 4.7. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının sosyal medyayı sanat eğitiminde nasıl kullanabileceklerine ilişkin görüşleri.....	35
Tablo 4.8. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının mesleki gelişimine etkisine ilişkin görüşleri.....	36
Tablo 4.9. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının sanatsal gelişimine etkisine ilişkin görüşleri.....	38
Tablo 4.10. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının kişisel ve toplumsal gelişimine etkisine ilişkin görüşleri.....	40
Tablo 4.11. Görsel sanatlar öğretmen adayları pandemi sürecinde sosyal medyadan sanat eğitimi bağlamında nasıl faydalandılar.....	41
Tablo 4.12. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının mesleki yaşamında sosyal medyayı kullanmaya dair görüşleri.....	42
Tablo 4.13. Diğer görüş ve öneriler.....	44

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Bilgi ve teknoloji çağı olarak da isimlendirilen yirmi birinci yüzyılda, bilişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler, kişilerarası etkileşimi ve sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamı yeniden biçimlendirmektedir. Yeni iletişim teknolojileri, insanlara, duygu ve düşüncelerini paylaşacakları fırsatları ortaya koyan bir medya imkanı sunmaktadır (Yücel, 2012). Sosyal medya olarak isimlendirilen bu ortam, günümüzde hızla yükselen bir etki alanına sahiptir. Böylelikle toplumda yükselmekte olan bir değer olarak yer almaktadır. Sosyal medya, sürekli güncellenebilmesi, kolay erişilebilir olması bakımından en ideal ortam olarak kendini göstermektedir. Birçok insan iletişimin sosyal medya sayesinde oldukça kolay ve hızlı bir biçimde sağlanıyor olmasından dolayı sosyal medya platformlarını aktif olarak kullanmaktadır. Özellikle de Facebook (yeni adı ile Meta) gibi birden çok etkileşim aracını içerisinde barındıran sosyal medya platformlarının kullanımındaki yoğunluk dikkat çekicidir. İnsanlar sosyal medya ile düşüncelerini yazmakta, çeşitli fotoğraf ve videolar paylaşabilmektedir. Geniş bir araç yelpazesine sahip olan sosyal medya, öğrenme ve öğretim deneyimlerini zenginleştirmek için de etkili bir şekilde kullanılmaktadır (Öztürk ve Talas, 2015, s.102). Ayrıca, sosyal medya, iletişimde resim, video, fotoğraf gibi görsel değeri yüksek elemanları depolama ve paylaşma imkanı sunması ile de etkili olabilecek özelliklere sahiptir. Sosyal ağlar gibi içerik ve bilgi paylaşımını sağlayan internet siteleri ve uygulamalar, internet kullanıcılarının aradıkları ve ilgilerini çeken içeriklere ulaşma fırsatını sağlamaktadır (Öztürk ve Talas, 2015, s.113).

Özellikle bu yönüyle sosyal medya, eğitim alanında da büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Bu durum görsel kültürü esas alan yeni sanat eğitimi yaklaşımları düşünüldüğünde, sanat eğitimi için de geçerli olmaktadır. Çünkü sosyal medya, sanat değeri olan eserleri sanal bir ortam üzerinden sunma ve sergileme imkanına sahiptir. Bu durum bireyin kendisini daha iyi ifade edebilmesine olanak tanır (Akın ve Çakmak, 2023).

Sanat eğitimi alan birey, sosyal medya platformları sayesinde hayal gücünü ve yaratıcı becerilerini geliştirebilmektedir. Görsel kültür öğelerini kendi düşünce yapısına uygun grup ve topluluklara dahil olarak yorumlayabilmektedir. Böylece sosyal, duygusal becerilerini ve eleştirel bakış açısını iletişim yolu ile geliştirebilecektir. Öyle ki sosyal

medya aracılığı ile fiziksel koşullarda ulaşmasının çok zor olduğu kişilerle etkileşim haline girebilmektedir. Farklı kültürlerden kişilerin içeriklerine, düşünce yapısına ulaşmaya imkan tanıyan sosyal medya, müzelerin kültürel birikimlerini sanal müzeler kapsamıyla kolaylıkla ulaşabileceğimiz bir seviyeye getirmektedir. Sanat eğitimi içerisinde sosyal medya olanaklarını etkili kullanmak, çağın gerekli imkanlarından faydalanmak, eğitimin işlevlerini sağlamada faydalı olacaktır. Eğitimci ve eğitimde söz sahibi kişilerin sosyal medyanın olanaklarının farkında olması öğretimi desteklemek ve zengin kılmak için gereklidir (Özsavaş Uluçay, 2017).

Sosyal medya ile bireyin kendisini ifade etme, yaratıcı düşünme, görsel ve estetik beceriler geliştirme yolunda ilerleme kaydetmesi olağandır. Çünkü sosyal medya, kalabalık paylaşım ağı içerisinde kendini var etmek, geri dönüt alabilmek, sosyal beceriler kazanabilmek için yaratıcı olmayı gerektirir. Bu anlamda sosyal medya kullanıcısı ürettiklerini paylaşmak için geniş bir alana sahip olur. Sosyal medya bu gibi özellikleri itibarıyla eğitim-öğretime de katkı sağlayabilmektedir. Örneğin yakın geçmişte tecrübe etmiş olduğumuz Covid-19 pandemi sürecinde sosyal medya platformlarının etkili kullanılması ile eğitim-öğretim çevrimiçi bir şekilde devam edebilmiştir. Bu süreç içerisinde gerekli eğitim dokümanlarına ulaşılması, kaydedilen canlı derslerin tekrar izlenebilmesi, günümüzde sosyal medya becerilerinin eğitimde alabileceği rolü göstermektedir.

İnternet içerisinde birçok konuda çeşitli paylaşımlar yer almaktadır. İnternet üzerinden etkileşim içerisinde olduğumuz paylaşımların görsel kısmı oldukça fazladır. Birçok görsel öğeyle karşılaşılıyor ve hızlıca tüketiyoruz. Bu da bireylerin görsel olanı algılama, özümseme ve yorumlama becerilerini artırabilmektedir. Görsel sanatlar eğitimi almakta olan öğrencilerin günümüzde büyük bir kısmının interneti ve sosyal medyayı aktif bir şekilde kullanıyor olması öğrenim süreçlerine fayda sağlayabilmektedir. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyadan faydalananı olması eğitim-öğretim sürecindeki bazı zorlukların aşılmasında yardımcı olabilir. Bu bakımdan sanat eğitiminin daha etkin bir şekilde yürütülebilmesi için görsel sanatlar öğretmen adaylarının, sosyal medyanın sanat eğitiminde kullanılabilmesine ilişkin görüş ve önerileri anlamlıdır. Elde edilen verilerden yola çıkarak sanat eğitiminin daha verimli hale getirilmesi, çağın yapısına uygun olarak teknolojinin eğitim sürecine dahil edilmesi mümkün olabilecektir. Bu bağlamda görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyadan sanat eğitimi

sürecinde ne ölçüde yararlandıkları ve sosyal medyanın sanat eğitiminde etkin bir şekilde kullanılmasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi bir gereklilik olarak görülmektedir. Bu araştırmada da bu gereklilikten yola çıkılarak Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde öğrenim gören görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitiminde sosyal medyanın yerine ilişkin görüşlerinin saptanması amaçlanmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitiminde sosyal medya kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

1.3. Alt Problemler

1. Görsel sanatlar öğretmen adayları, sanat eğitiminde sosyal medyadan nasıl faydalanmaktadır?
2. Sosyal medyanın sanat eğitimi sürecinde yer almasına ilişkin görsel sanatlar öğretmen adaylarının önerileri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Sosyal medya, sanat eğitiminde hedeflenen yaratıcı becerileri geliştirme, eleştirel düşünme, duygusal ve sosyal beceriler kazandırma amaçlarını gerçekleştirmede yardımcı olabilecek etkili bir araç olabilme potansiyeline sahiptir. Bu anlamda sosyal medyanın, sanat eğitiminde etkin bir şekilde kullanılabilmesi önemlidir.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının internet teknolojilerini ve sosyal medyayı kullanmadaki deneyimlerini göz önünde bulundurarak sanat eğitiminde bu teknolojilerin kullanımının görsel sanatlar öğretmen adaylarının görüşleri kapsamında irdelenmesi gerekmektedir. Çünkü sanat eğitiminde sosyal medyadan yararlananlar özellikle sanat eğitimi alan öğrenciler olmaktadır. İlk ve ortaöğretim kademelerinin yanı sıra lisans eğitimi sürecinde de bu durum geçerlidir. Özellikle ileride görsel sanatlar öğretmeni olacak öğretmen adaylarının sosyal medyayı doğru ve etkili bir şekilde sanat eğitimi sürecinde kullanması hem kendi akademik ve sanatsal başarıları hem de mesleki yaşamları bağlamında önemlidir. Bu bağlamda görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyadan sanat eğitimi sürecinde nasıl yararlandıklarının ve sosyal medyanın

sanat eğitiminde etkin bir şekilde kullanılmasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve bu görüşlerden yola çıkarak sosyal medyanın sanat eğitiminde etkili bir şekilde kullanılmasına ilişkin önerilerin getirilmesi bu araştırmada amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmaya yön veren araştırma soruları ise şunlardır:

1. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım süreleri ne kadar?
2. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medya kullanma sıklığını ‘ne/neler?’ belirler.
3. Görsel sanatlar öğretmen adayları, sanat eğitimi bağlamında en çok hangi sosyal medya platformlarını kullanmaktalar?
4. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitiminde sosyal medya kullanmaya ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, lisans eğitimleri sürecinde sosyal medya kullanımının mesleki, sanatsal ve kişisel gelişimlerine etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Görsel sanatlar öğretmen adayları pandemi sürecinde sosyal medyadan sanat eğitimi bağlamında faydalandılar mı? Faydalandılar ise ne şekilde?
7. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının meslek yaşamlarında sosyal medyayı kullanmaya dair görüşleri nelerdir?

1.5. Araştırmanın Önemi

Günümüzde teknoloji alanında yaşanan gelişmeler çeşitli imkanlar sunarak bilgiye ulaşımı kolay hale getirmiştir. Özellikle sosyal medya uygulamaları bireyin kendisini yaratıcı bir biçimde aktarmasında ve kişiler arası karşılıklı etkileşimini güçlendirmede fayda sağlamaktadır. Sosyal medya uygulamalarının birçoğunda içerikler görsel bir biçimde paylaşılmaktadır. Sanatsal anlamda bu görsellerin paylaşılması ve yorumlanması kullanıcıların görsel okuryazarlık becerilerini etkileyebilmektedir. Sosyal medya uygulamalarının birçoğunda görsel iletişim araçları sıklıkla kullanılmaktadır. Bu durum sosyal medya kullanıcısının görsel imgeleri algılayışını etkileyebilmektedir. Sosyal medya; görsel nitelikte paylaşımlarda bulunabilme, başkalarının paylaşmış olduğu görsel iletişim öğelerini yorumlayabilme ve tartışabilme imkanını kullanıcıya sunabilmektedir.

Sosyal medyanın sağladığı bu olanaklar göz önünde bulundurulduğunda, sanat eğitimcisi olacak görsel sanatlar öğretmen adaylarının eğitim sürecinde sosyal medyadan yararlanması önem taşımaktadır. Öğretmen adayları ve ileride sanat eğitimi alacak bireyler internet teknolojilerinin içerisinde doğmuş, bu teknoloji ile beraber büyümüştür. Bu durum bireylerin kendilerini ifade etmede büyük oranda bu iletişim araçlarını kullanmaya aşına oldukları anlamına gelmektedir. Bu nedenle sanat eğitimi daha verimli hale getirebilmek için sosyal medyanın sanat eğitimi sürecindeki yerinin belirlenmesi ve daha etkin kullanımına dair önerilerin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda yapılan araştırmalar incelendiğinde sosyal medya ve sanat eğitimi ilişkisini ele alan çalışmaların az sayıda olduğu görülmüştür. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünü esas alan bu konuda bir araştırma da yapılmamıştır. Bu anlamda Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde öğrenim gören görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyanın sanat eğitiminde yerine ilişkin görüşlerinin ele alındığı bu çalışma alanda ilk olma özelliği taşımaktadır.

Sosyal medyanın öğrenciler için etkisi göz önüne alındığında eğitim ortamlarını düzenleyenlerin bu etkiye kayıtsız kalmaması gerekir. Hem eğitimcilerin hem de eğitimde yetkili kişilerin sosyal medya olanaklarını bilmeleri ve öğrenimi desteklemek ve zenginleştirmek amacıyla faydalanmaları bu nedenle önemlidir. Bununla birlikte farklı araştırma desenleri ile sosyal medyanın kullanıldığı öğrenim ortamlarına ilişkin verilerin toplanması, analiz edilmesi ve paylaşılması da uygulamaları geliştirmek bakımından önemlidir (Başbay, 2015, s.419).

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2022-2023 eğitim ve öğretim dönemiyle,
- Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin görüşleri ile sınırlandırılmıştır.

2. ALANYAZIN

2.1. Sosyal Medya

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ile birlikte hayatlarımız giderek daha da dijitalleşmektedir. Bu dijitalleşme ile birlikte her birey tüketmek istediği şeye karar verebilmekte, fikir belirtebilmekte, kendini hiç olmadığı kadar çok ifade edebilmektedir. İletişim halinde olma ve bilgi edinme eylemindeki kolaylık böylelikle bu duruma alışmayı da beraberinde getirmiştir. Teknolojik cihazlar hayatlarımızda giderek daha da büyük bir yeri doldurmakta, adeta bir uzvumuzmuş gibi bir işlev görmektedir. İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler; internet, yeni medya, sosyal medya, sosyal ağlar gibi pek çok yeni kavramı alanyazına katmıştır.

‘Digital 2018: Global Digital Overview’ raporuna göre internet, ağlar ve cihazlar arasında iletişim kurmak için internet protokol paketini kullanan küresel olarak birbirine bağlanan bilgisayar ağları sistemi olarak tanımlanmıştır (http-1). İnternetin ilk dönemi, Web 1.0 olarak temsil edilmektedir. İnternetin temel kavramlarının oluştuğu, donanım ve yazılım unsurlarının hayata geçirildiği 1961 ile 1974 yılları arasındaki süreyi kapsamaktadır. İnternetin oluşturulmasındaki temel amaç üniversite kampüsleri içerisinde yer alan bilgisayarların birbirlerine bağlanmasını sağlamaktır (Tuncer, 2013, s.7). 1960’lı yılların başlarında ilk fikirleri ortaya atılmış olan internetin temeli ABD Savunma Bakanlığı’na bağlı Gelişmiş Araştırma Projeleri Dairesi Ağı olarak tanımlanan ‘ARPANET’ projelerine dayanmaktadır. 1969 yılında sadece dört ayrı üniversitedeki ana bilgisayarları birbirine bağlayarak hayata geçirilmiştir (Çakır ve Topçu, 2005, s.75). İnternet, dijitalleşmenin önemli boyutlarından olan World Wide Web (www) olarak bilinen Web uygulamasının geliştirilmesiyle etkileşim içeren bir yapıya ulaşmıştır. Web uygulaması dijitalleşmenin önemli bir ürünü olan ve sosyal medya kavramının olgunlaşmasında önemli bir çıkış noktası olarak kabul edilen uygulamadır. Erken internet dönemi olarak adlandırılabilir Web 1.0, Web’in birbiriyle internet üzerinden bir tür bağlantı halinde iken ses ve çeşitli görsel kaynakların diğer bilgisayarlar ile paylaşılabilmesini sağlayan teknolojidir. (Eraslan ve Eser, 2015, s.5). Kullanıcının ürünle etkileşime geçtiği ancak yorum yapma, içeriğe yön verme durumlarını gerçekleştiremeyen Web 1.0 bu alanda zaman içerisinde yetersiz kalmış ve bu yetersizlik ile Web 2.0 uygulamasının gelişmesine sebep olmuştur.

Sosyal medyanın da temellerini oluşturan Web 2.0 teknolojisi medyanın sosyal olması için gerekli altyapıyı sunmakta ve tüketicilerin içerik yaratımını kolaylaştırmaktadır. Web 2.0 teknolojisi ile kullanıcılar artık sadece izleyici değil aynı zamanla aktif kullanıcı rolünü de almışlardır. Kullanıcılar Web 2.0 sayesinde bir sitedeki içerik hakkında yorum ya da değerlendirme yapabilmekte, içeriği kolaylıkla paylaşabilmekte, topluluk oluşturarak bu topluluklarda yer alabilmekte ya da yarattıkları içerik ile diğer kullanıcıların görüşlerini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Web 2.0, kullanıcıların okur olmaktan çıkıp okur-yazar oldukları yeni platformun adı olarak tanımlanabilir (Tuncer, 2013, s.9). Web 1.0'ın Web 2.0 ile aralarındaki farkları ortaya koymak gerekirse; Web 1.0 da web sitesi üzerinden yapılan paylaşımlarda herhangi bir tüketici ile iletişim kurulamıyorken Web 2.0 da site üzerinden yapılan paylaşımlara tüketiciler geri bildirim, eleştiri ve yorum yapabilmektedirler. Bu durumda Web 1.0'ın karşılıklı etkileşiminin olmaması tek yönlü bir iletişim olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan Web 2.0 da karşılıklı etkileşim olması çok yönlü bir iletişim olduğunu göstermektedir. Bu da Web 2.0'ın sosyal yönünü ortaya koyan faktörlerdendir (Tuncer, 2015, s.7-20).

Gelişmekte olan internet teknolojileri Web 2.0 ile birlikte günümüzde ciddi bir kitleye ulaşmaktadır. TÜİK tarafından 2022 yılında yapılan bir araştırmada Türkiye'de 2022 yılında internet erişimi olan hanelerde ve bireysel olarak internet kullanım oranları verilmiştir. İnternet kullanan bireylerin oranlarının her sene artış içerisinde olduğu ve 2022 yılı dahilinde internet erişimi olan hanelerin %94.1'lere kadar çıktığı görülmektedir. Bununla beraber yine 2022 yılı içerisinde bireysel olarak internet kullanım oranı %85'e ulaşmıştır (http-2). We are Social ve Hootsuite'in 2022'de yayınlamış olduğu dijitalleşme raporu, 2022 yılı ocak ayı itibarıyla dünya, 7.91 milyar nüfusa sahip ve bu nüfusun %57.0'ı kentlerde yaşamaktadır. Dünya nüfusunun %67.1'ini oluşturan 5.31 milyar insan kişisel cep telefonu kullanmakta, %62.5'ini oluşturan 4.95 milyar insan internet kullanmakta, %58.4'ünü oluşturan 4.62 milyar insan aktif olarak sosyal medya kullanmaktadır (http-3). Bu verilerden hareketle hem dünyamız hem de Türkiye genelinde teknolojik araçların ve sosyal medyanın çok yüksek bir kullanım oranına sahip olduğunu görebiliyoruz.

İnternet üzerinden karşılıklı iletişim sosyal medya çerçevesinde ön plana çıkmıştır. Sosyal medyayı, Web 2.0 teknolojisi ve felsefesi üzerine kurulmuş, içeriğin

tüketiciler tarafından yaratılması ve paylaşılması olanaklarını sağlayan internet alt yapılı uygulamalar bütünü olarak tanımlamak mümkün olacaktır. “Sosyal medya yaratıcı tüketiciler ve onların üretimleri sonucu ortaya çıkmıştır (Tuncer, 2015).” Fuchs (2011), sosyal paylaşım ağlarını kullanıcılarına kendi bağlantı listelerini açıklamalarına/oluşturmalarına, birbirleri arasında iletişim kurmalarına, bağlantı listelerini sergilemelerine ve bilgilerinin yer aldığı profillerin üretilmesine olanak sağlayan, farklı medya, bilgi ve iletişim teknolojilerini içinde barındıran web tabanlı platformlar olarak tarif etmektedir. Eraslan ve Eser (2015, s.8-9) ise karşılıklı iletişim olması durumunu sosyal medya ve Web 2.0’ın temeli olduğunu, kişilerin fikirlerini, görüşlerini, tecrübelerini, bakış açılarını çeşitli görsel ve metinlerin kullanılarak paylaşılması ile iletişim halinde bulunulan çevrimiçi platformlar olduklarını belirtmiştir. İnternet kullanıcılarının içerik, fikir, içgörü, deneyim ve perspektiflerini paylaşmak için kullandıkları metin, imaj, ses, video ve daha çok formdaki çevrimiçi teknolojiler ve pratikler olarak sosyal medya ifade edilmektedir (Aydoğan ve Akyüz, 2010, s. 94). Sosyal medyanın dijital teknoloji pratiklerini yansıttığını, çok yönlü bir iletişim ortamı sunduğu söylenebilir. Sosyal ağlar, bloglar, wikiler, podcastler, forumlar ile içerik toplulukları, sanal oyun ortamları ve mikrobloglar gibi farklı ortamlara veya türlere sahip olan sosyal medya, kullanıcılarının kendileri ile ilgili haberleri verebilecekleri, arkadaş edinebilecekleri veya arkadaşları ile etkileşimli bir şekilde iletişim kurabilecekleri, resimlerini, videolarını paylaşabilecekleri, çeşitli etkinlikler düzenleyebilecekleri Web sitelerine verilen genel ad olarak tanımlanmıştır (Eldeniz, 2010). Sosyal medyanın iletişim ve etkileşim bağlamında birden çok boyutu olduğunu bu tanımdan yola çıkarak anlamamız mümkündür.

Sosyal medya ele alındığında ilk olarak Facebook, Twitter, Youtube gibi uygulamalar akla gelmektedir. Ancak forumlar, sözlükler, bloglar, mikro-bloglar vb. gibi fikirlerini, bilgilerin paylaşılıp tartışılabildiği, fikir alışverişinin olduğu alanlar sosyal medya olarak tanımlanabilmektedir. Tuncer (2013), sosyal medya platformlarının sınıflandırılmasının temel olarak sekiz alt başlık etrafında izlenebileceğini ortaya koymaktadır.

- Bloglar: Kullanıcı için herhangi bir teknik bilgi gerektirmeden, kullanıcısının istediği şeyi, istediği şekilde yazan insanların oluşturdukları, günlüğe benzeyen Web siteleridir. İngilizcede tam adı Weblog’dur. Türkçede açık günlük, ağ günlüğü, e-günlük gibi anlamlara gelmektedir (Alıkılıç ve Onat, 2007). Sosyal

medyanın ilk örneklerinden bazılarını da bloglar oluşturmaktadır (Eraslan ve Eser, 2015). Bloglarda, yazılan yazılara yorum yapılabilmesi ile kısıtlı olarak da olsa karşılıklı bir iletişim söz konusudur. Wordpress, Blogger, popüler bazı blog sitelerindendir.

- Mikrobloglar: Blog sayfalarının daha dar kapsamlı üretilmiş halidir. Genellikle 140-200 karakterle sınırlandırılmıştır. Bu küçük yorum alanları bilgisayarla birlikte telefon teknolojisi de düşünülerek tasarlanmıştır. Twitter, Tumblr mikroblog sitelerine örnek olarak verilebilir.
- İnternet forumları: İnternet ortamında web üzerinde kullanıcıların belli bir konu üzerinde tartıştığı, soru sorduğu veya bilgilendirmede bulunduğu tartışma platformudur. DonanımHaber, Ekşisözlük bu tür sitelere örnek olarak gösterilebilir.
- Sosyal haber ve sosyal işaretleme siteleri: Web kullanıcılarına, kaynaklarını depolama, organize etme ve bu kaynaklar içerisinde arama yapma imkanı sunmaktadır. Kullanıcılara depolanan kaynaklarını, diğer kullanıcılarla paylaşma olanağı da sunmaktadır. Pinterest, Instagram bu tür sitelere örnek olarak gösterilebilir.
- Sosyal ağ kurma siteleri: Sosyal bir çevre oluşturmak amacıyla kurulan, büyük kitlelerin birbiriyle yoğun olarak iletişime ve etkileşime geçebildikleri elektronik ortamlardır. Sosyal ağlar kişilerin, kendilerine ait bir alan oluşturarak diğer kullanıcılarla bir araya gelmelerine, dijital ortamda farklı materyallerin (video, fotoğraf, haber vb.) paylaşılmasına diğer kullanıcılarla etkileşime geçilmesine olanak sağlayan sanal ortamlardır (N. Dal ve V. Dal, 2015). Facebook, Friendster bu tür sitelere örnek olarak gösterilebilir.
- Medya paylaşım siteleri: Enformasyonun Web üzerinde görünür hale gelmesine, arkadaşlar veya istenen kullanıcılar tarafından bulunabilmesine, istenildiğinde diğer kullanıcılara gönderilebilmesine ve başka Web siteleri üzerinden paylaşılmasına izin veren uygulamalardır (Dondurucu ve Ulucay, 2015). GoogleDrive, iCloud bu tür sitelere örnek olarak gösterilebilir.
- Sanal dünyalar: Metin tabanlı etkileşimlerin haricinde bireyin üç boyutlu olarak gerçeklik deneyimini yaşamasına olanak tanıyan 3D dünyalar olarak ifade edilmektedir (Dondurucu ve Ulucay, 2015). Secondlife bu türde bilinen sosyal medya mecralarındandır.

İfade edilen sosyal medya platformlarından farklı yapıda platformlar da bulunmaktadır. Wikiler, podcasting araçları bunlara örnektir. Günümüzde dijital bir ansiklopedi görevi görmekte olan wikiler sosyal medya olgusunun gelişiminde önemli etkileri olmuştur (Eldeniz, 2010, s.21). Bu tarz sosyal medya uygulamaları, bilgi paylaşımını hızlandırması ile öğrenciler tarafından kullanılabilir. Bu durumun eğitim süreçlerini etkilediği böylelikle söylenebilir.

2.2. Sosyal Medya ve Eğitim

Eğitimin günümüzde pek çok tanımı yapılmakta ve eğitim sözcüğüne farklı anlamlar verilmektedir. Demirel ve Kaya (2007) eğitim yoluyla insanın amaçları, bilgileri, davranışları tutumları ve ahlak ölçülerinin değiştiğini vurgulamış ve eğitimi genel anlamda bireyde davranış değiştirme süreci olarak tanımlamıştır. Eğitimin geniş anlamda bireyin toplum standartlarını, inançlarını ve yaşam yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçler olduğunu belirterek öğrenmenin sosyal bir yapısı olduğunu belirtmiştir.

Öncül (2000) ise eğitimin evrensel anlamda, zamana ve toplumlara göre değişmeyen amacının, bireyde istendik davranışlar meydana getirmek olduğunu ifade etmiştir. Bu davranış değişikliklerini bilgi, beceri, tutum diğer bir ifadeyle düşünme biçimleri oluşturmaktadır. Fidan (1998) ise eğitimi en genel anlamıyla insanları belirlenmiş hedefler doğrultusunda yetiştirme süreci olarak tanımlamaktadır. Bu yetiştirme süreci bilgi birikimi, beceri, tutum ve değerler üzerinden gerçekleşmektedir. Fidan (1998) ayrıca günümüzde eğitim sürecinin en önemli kısmını okulların oluşturduğunu ifade etmiş ancak eğitimin sadece okullarda yapılmadığını belirtmiştir.

Toplumların genel ögesi olarak bireylerin nasıl eğitilmeleri, hangi konularda bilgi ve beceri edinmeleri gerektiği, genç yaşlardan itibaren yaratıcılıklarının nasıl geliştirilebileceği, bireylerin mental ve fiziki sağlıklarını koruma bilinci oluşturmalarının nasıl sağlanacağı günümüzde eğitim araştırmacılarının ve kuramcılarının üzerinde durdukları konulardandır. Bireylerin yaratıcılık, yetenek, beceri ve üreticiliklerinin hangi yol ve yöntemlerle sürdürülebilir olacağı da tartışılan konuların başında gelmektedir (Özsoy vd., 2020, s.1).

Sürekli gelişen teknolojiler eğitimde yeni fırsatlar yaratması açısından üzerinde yine önemle durulan konulardan biridir. İnternet teknolojisi özellikle de ondan doğan

sosyal medya ve bunun beraberinde getirmiş olduğu karşılıklı etkileşime girme imkânı, eğitimde yeni olanaklar sağlamaktadır. Yakın zamanda yaşadığımız Covid-19 pandemi sürecinde olduğu gibi eğitimin yüz yüze gerçekleştirilmesinin zorlaştığı durumlarda eğitimde bu teknolojiler yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Bu mecraların geniş kullanım alanlarına sahip oluşu, öğrenciler tarafından adapte olması kolay bir yapıda olması, eğitimde etkili olmasını sağlamaktadır. Nitekim Erkmen, Kılıç ve Kutsal (2020)'ın araştırmasında ortaya konduğu üzere, pandemi sürecinde çeşitli sosyal medya ve internet siteleri, müze gibi farklı alanlarda kullanıcılarına bilgi edinme olanağı sunmuştur. Ayrıca sanal müze uygulamaları ile önemli kuruluşların arşivlerine de erişim imkanı sağlanmıştır.

Günümüz eğitim anlayışlarında, bireylere eleştirel düşünmenin öğretilmesi, araştırmacı, sorgulayıcı, yaratıcı, yenilikçi bireylerin yetiştirilmesi öngörülmektedir. Buna göre de eğitim, toplumsal değişimleri etkileyici bir faktör olabilmektedir (Şişman, 2006, s.76). Bu anlamda sosyal medyanın toplumlar üzerindeki etkisi ve kitlelere ulaşabilme becerisi toplumu yönlendirilebilmek için çeşitli kanallar sunabilecek biçimdedir.

Başbay (2015), sosyal medyanın günümüz yaşamında diğer medya kanallarında daha fazla kullanılabilir ortam sunduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin günlük yaşantılarında sosyal medyaya sıklıkla yer veriyor olmalarının, eğitimciler ve öğretmenler açısından değerlendirilmesi gereken bir fırsat olduğunu ifade etmiştir. Fuchs (2017), Günümüzde internetin bir nevi iletişimin temelini oluşturduğunu, birçok iletişim aracını insanın sosyalleşebilmesi için erişilebilir olduğunu ve sosyal medyanın tıpkı ulaşım, barınma gibi bir ihtiyaca karşılık geldiğini belirtmiştir. Sosyal medya bireyler açısından vazgeçilmez bir yer tuttuğu açıktır. Bu bakımdan sosyal medyanın insanlara yön verme, onlara bireysel veya toplumsal olarak etki etme imkanına sahip olduğu söylenebilmektedir. Sosyal ağların eğitim bağlamında etkileri: öğrenciler açısından; öğrenim ve öğrenme deneyimlerinin zenginleşmesi, iletişim becerilerinin gelişmesi, sosyal bağlantıları ve katılımın genişlemesi, akranlar arasında desteğin artması, mezuniyet sonrası öğrenme sürecinin devamlılığını sağlama şeklinde ifade edilmektedir. Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımının akademisyenler açısından etkileri ise; kullanım kolaylığı, basit işlem adımları, hızlı bilgi paylaşımı, harmanlanmış eğitime uygunluk olarak belirtilmektedir. Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanılmasının eğitim kurumları açısından etkisi ise; öğretim kurumlarına düşük maliyetli bir altyapıyla entegrasyonu ve

mevcut sisteme kolay uyum sağlaması olarak ifade edilmiştir (Blackey ve Chew (2010)'den aktaran: Çelik, 2012, s. 22).

Öztürk ve Talas (2015)'da sosyal medya platformlarının eğitim sürecine kolayca entegre edilebilir olduğunu ve bu nedenden dolayı sosyal medyanın, eğitim sosyoloji açısından değerlendirilmesinin önemli olduğuna dikkat çekmektedir.

2.2.1. Sanat Eğitimi ve Sosyal Medya

Sanat eğitimi, eğitim ile sanatın farklı yerlerde, farklı boyut ve ağırlıkta etkileşime girdiği bir alandır. Çocuk etrafındakileri inceleme, algılama ve üretme aşamalarıyla sanat yapıtıyla tanışır. Okul düzeninde ise sanatsal bilgi ve deneyimin çocuğa, gence yetişkine belirli bir düzen içinde, kazandırıldığı bir disiplin alanı olur. Burada artık sanat ürünü, tarihi, eleştirisi ve estetiği ile öğretilen ve öğrenilen bir ders olma durumundadır. Sanat eğitimi öncelikli olarak çevre ile etkileşime geçilmesi ve daha sonra planlı bir biçimde özgün eğitimin gerçekleştirilmesiyle etkili olmaktadır (Kırıçoğlu, 2002).

Akkurt ve Boratav (2018), görsel sanatlar eğitiminin; düzenli, sorgulayabilen, gelişen, geliştirebilen, tutarlı estetik kaygısı olan, değerlendirme yapabilen birey ve topluma sağladığı beceriler sebebiyle önemli olduğunu belirtmiştir. Öğrencileri ezberden uzaklaştıran, onların yaratıcılığını artıran, üretkenliğini ve özgün ürünler ortaya koyabilmelerini sağlayan bir yapısı olduğunu ifade etmiştir. Bu yapısıyla sanat eğitiminin, bireye farklı alanlar açma, çeşitli araçlar sunarak kendisini ifade etme gibi bilişsel özelliklerini geliştirmeyi hedeflediği söylenebilir. Aykut (2006), görsel sanatlar eğitiminin; sanatın yasa ve tekniklerini kullanarak bireye estetik kişilik kazandırmayı hedefleyen bir eğitim alanı olduğunu ifade etmiştir. Sanat eğitimi sürecinde; algılama, bilgilenme, düşünme, tasarlama, yorumlama, ifade etme ve eleştirme davranışları estetik ilkeler doğrultusunda sanatın dili olarak kullanılır. Sanat eğitiminde birey; resim, müzik, tiyatro, dans, şiir, öykü, heykel, seramik, fotoğraf, yaratıcı drama, film, video gibi sınırsız sanat evreninden, kendine en uygun dili seçme şansına sahip olarak kendini ifade olanağını bulmaktadır.

21. yüzyılda, toplumsal yaşamın hemen hemen her alanında etkisini derinden hissettiren küreselleşme ve onun etkilerine yönelik geliştirilen teoriler, sanat ve eğitim alanındaki uygulamalara da yön vermektedir (Özsoy ve Mamur, 2019, s.154). Gelişen teknolojik imkanlar ve yaşam şartları ile beraber sanatın kendisi de elbette değişime

uğramıştır. Yeni teknik ve malzemeler, yeni araç gereçlerle farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Değişimin gerçekleştiği bu dönemde sanatı oluşturan değerler de değişmektedir. Sanat yapıtında gözlenen estetik kaygılar, kendisini farklı arayışlara bırakmıştır. Bilgisayarın icadı yeni bir çağın başlangıcına vesile olmuştur. Bilgisayar, video, ışık, ses insanın anlatım biçimlerini oluşturan araçlara dönüşmüşlerdir (Bulut, 2014). Teknoloji sanatçıya farklı anlatım araçları sunarken sanattan beklenti de bu anlamda değişiklik göstermiştir.

Sergileme, sunum ve var olma biçimlerinde bir değişim söz konusudur. Sanatçılar sanat yapıtlarını oluştururken hep en ileri teknolojilerden yararlanmışlardır. Bugün de bu geçerli olsa dahi dijital sanat yapıtını sergileyebilmek için geleneksel sanata benzemek gerekmez. Değişen sanat kendi öz varlığını oluşturmayı başarmıştır. Dijital sanatın geleceği yine teknolojik determinizmle paralel bir şekilde gelişim gösterecektir. Yani bilgisayar ve sanal gerçeklik teknolojilerinin gelişip ve yaygınlaşması yaşam şekillerimizi toplu biçimde değiştirdiğinde sanat yapıtları da buna paralel olarak değişime uğrayacaktır (Vargün, 2023, s. 53-54).

Teknoloji, günümüzde zaman, hız ve algılama biçimlerinde radikal değişimlere neden olmaktadır. 20. yüzyılın son çeyreğinde, bilgisayar teknolojisi ve onu takip eden internet teknolojisi bilginin yönetimini eline almış, paylaşım ve sanatsal faaliyetlerin en yoğun varolduğu alan olarak kabul görmüştür. Günümüzde sanatçılar, internet üzerinde sergi açarak mekan sınırlamasına bağlı kalmaksızın aynı anda tüm dünyaya ulaşabilmekte, dünyanın her yeriyle bilgi ve sanatsal aktarım sağlayabilmektedir. İnternet teknolojisi, insanların sanata katılımlarını ve sanatsal eğitimi kolaylaştırmakta, web müzeleri yaygınlaşmakta, sanat eserlerinin görüntülerine erişim olanakları alabildiğine genişlemektedir (Sağlamtimur, 2010, s.215). Dijitalleşen teknolojik araçlar sanat alanında; net sanatı, video sanatı, yapay zeka sanatı, animasyon, sanal gerçeklik gibi yeni pek çok sanat alanları ortaya çıkarmıştır. Bu teknolojik sistemler öğrencilere dijital yaratıcılık açısından pek çok alan açmaktadır. Bu nedenle görsel sanatlar eğitiminde yeni teknolojilerin kullanılması kaçınılmazdır (Özsoy vd., 2020).

İzleyicisi ile doğrudan iletişim kurabilme, etkileşim yaratabilme, üretimlerin kolayca sergilenerek tartışılabilmesi açısından sanatçıya özgürlük sağlayan internet sanatı, evrensel kullanıcı kitlesi, değişebilir ve güncel yapısı, eseri çoğaltabilir ve

istenildiğinde ortadan kaldırılabilir yapısı, ucuz üretim ve paylaşım koşulları dolayısıyla dinamik ve benzersiz bir karaktere sahiptir (Yücel, 2012, s.36).

Sağlamtimur (2017), sanatçıya özgür bir yaratım alanı açarak sanatçıyla, izleyici ve sanat eseri arasında etkileşim fırsatı sunan bir yapı olarak yeni medya sanatını nitilemektedir. Sanat yapıtının kolayca izlenebiliyor oluşu, sanat yapıtının incelenmesi ve üzerinde değerlendirilmeler yapılmasını da olası hale getirmektedir.

Yeni dönemin sanatçısı; sanatı, toplumu, doğayı teknolojiyi yaratıcı edimi ve üretimleriyle sorgularken yeni sunum biçimlerini de bu bağlamda değiştirmektedir (Yücel, 2012, s.29). Dijital teknolojilerin sanat yapıtını anlamlandırma sürecinde kullanılıyor olması, sanat yapıtının içeriğini daha anlaşılabilir kılmaktadır. Bunun nedeni sanat yapıtının özgün yapısı içerisinde kendisini ifade etme becerilerini; kullanılan malzeme ve araçların bireylerin çeşitli duyu organlarına aktarma becerisinden kaynaklanmaktadır. Birey tarafından edinilen bilginin daha kalıcı olması, sanatın çağın beklenti ve teknolojik imkanlarını etkili kullanabilmesi ile mümkündür.

Pek çok alanda olduğu üzere eğitim alanında da sayısız fırsat ve yöntem teknolojik gelişmeler ve yenilikler vasıtasıyla dikkat çekmektedir. Yaşam üzerinde bilgisayarın etkilerinin artması ile paralel olarak dijital teknolojiler adeta bir tuvalmiş gibi sanat yapıtına aracılık eden bir hale gelmiştir. Dijital teknolojilerin merkezinde bulunan bilgisayar, sanat yapıtını üretim biçimlerinde değişikliklere neden olmuş, yeni anlatım biçimleri yaratmış, sanatsal çalışma alanlarının sınırlarını genişletmiş, algılayışını, düşünce yapısını ve davranışlarını değiştirmiştir (Özsoy vd., 2020, s.137). Dijital teknolojilerin sanat yapıtı ve sanatçıya açmış olduğu pencereler, bilginin paylaşılması ve etkileşim anlamında da yeniliklere vesile olmuştur. Bu yeniliklerin en dikkat çekici olanlarının başında da büyük kitlelere ulaşabilmesi dolayısıyla sosyal medya yer almaktadır.

Yüz yüze yapılan insan ilişkilerinin yerini internet ortamı kullanılarak, çeşitli medya araçlarıyla kurulan iletişim seçenekleri almıştır. Bu iletişim seçeneklerinin en başında ise sosyal medya bulunmaktadır (Özkan, 2019, s.41). Görsel iletişim kaynaklarının yaygın biçimde kullanılması ve sosyal medyanın erişim kolaylığı, kullanıcıyı daha fazla sonuca ve daha büyük kitlelere ulaştırmaktadır (Özsavaş Uluçay, 2017, s.378). Sosyal medya ile birlikte, insanların eskiden ulaşamayacakları siyasetçi, yazar, sanatçı, edebiyatçı ve ünlü

isimlerle iletişim kurmak mümkün hale gelmiştir. Kullanıcıların profilleri çeşitlendikçe yenilikçi olmak değerlendirilmiş ve bu durum yaratıcılığı arttırmıştır (Çam, 2012, s.27). Sosyal medya ile bireyler yaratıcılıklarını etkileyebilecek çeşitli araç ve ortamları da keşfetme imkanı bulmuşlardır.

Sergi, fuar gibi sanat aktivitelerinin duyurulması sosyal medya üzerinden kolay bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Sanatçılar, çalışmalarını diledikleri gibi paylaşmakta, dünyanın her yerinden sanatçılar ve sanat kurumlarının üretimini görme ve takip etme fırsatı bulurlar. Sanat izleyicisi ve sanat profesyonelleri doğrudan mesaj ve yorumlar yardımıyla hiç olmadıkları kadar etkileşim imkanı bulurlar. Bu anlamıyla iletişim sanata eşlik eder (Karagöl ve Kaplanoğlu, 2022, s. 137).

Sanatçıların, sanatsever kitleye kendi imkanları dolayısıyla ulaşabilmesini sağlayan bir araç olarak sosyal ağlar, sanatçılar için farklı sergileme alanları olmuşlardır. Bu ortamlar ile sanatçılar dünya genelinde kitlelere ulaşabilmişlerdir. Çeşitli hashtag, beğeni ve paylaşımlar ile izleyicisinden aldığı geri dönütler sanatçıya, sanat üretimi için motivasyon da sağlamıştır (Değerli, Sürmeli ve Alatlı, 2022, s. 1340). Sidekli ve Ayaroğulları (2013), araştırmasında, internet ve sosyal paylaşım sitelerinin çocuklar üzerinde fiziksel ve duygusal etkilerinin olduğunu belirlemişlerdir. Bu anlamda sanat eğitimi kapsamında öğrencilerin derse olan ilgilerini etkileyebilecek bir metot ile sosyal medyanın işe koşulması da etkili olacaktır. Altaş (2014), araştırmasında sosyal ağ üzerinden yapılan görsel kültür çalışmalarında derslerin farklı yapıda olması nedeniyle öğrencilerin etkin katılım sağladıklarını gözlemlemiştir. Öğrenciler, sosyal ağlardan işlenen dersleri sınıf ortamında işlenen derslerden daha eğlenceli bulduklarını belirtmişlerdir. Çığır (2016), yaptığı çalışmada görsel kültür çalışmalarının değerlendirilmesinde, dersin sürekliliğinin sağlanmasında, çevrimiçi fikir alışverişinin sağlanmasında, grup içi etkileşim olanağının, tartışma ortamının sağlanmasında, ders materyallerinin paylaşılması ve kaynak oluşturabilecek görsellerin paylaşımında sosyal ağların etkili bir biçimde kullanıldığı sonuçlarına varmıştır.

Karşılıklı iletişimi etkin kılan yapısıyla sosyal medya; fikir belirtme, yorumlama ve içerik üretmeye teşvik eden bir yapıda bireyin yaratıcılığını geliştirdiği gibi sanat eğitiminin gerekliliklerinden olan eleştirel düşünme becerilerine de etki etmektedir. Nitelikli bir sanat eğitimi ile bireyde beklenen gelişme öncelikle görmeyi öğrenmek ve daha sonra sanatsal tekniklerle kendini ifade edebilme becerileri kazandırmak olacaktır

(Buyurgan, 2007). Bu ifadeyle, sanat eğitimi sürecinde yaratıcı bir kişiliğin nasıl olacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla sosyal medya etkileşiminde bir sanat eğitimi sürecinde bireyler, yaratıcı birer birey olabilecek becerilerini geliştirmede sosyal medyanın sunduğu araçlar vesilesiyle sanatsal imgelere daha kolay ulaşabilir, eleştirel becerilerini geliştirebilecek imkanlara sahip olabilirler.

2.3. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde; sanat, eğitim, sanat eğitimi kavramları ile sosyal medyanın kullanımının irdelenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili direkt ya da dolaylı yoldan ilişkilendirilebilecek bazı araştırmalara yer verilmiştir.

Altaş (2014) tarafından yazılan “Sosyal Paylaşım Sitesi Facebook Aracılığı ile Gerçekleştirilen Görsel Kültür Çalışmalarının Ortaokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Resimsel Anlatımlarına Yansıması” başlıklı yüksek lisans tezinde amaç, sosyal paylaşım ağlarından olan Facebook ile gerçekleştirilen görsel kültür çalışmalarının etkisine dair bilgi edinmektir. Araştırmada bu amaca ilişkin olarak 3. sınıf öğrencilerinden ve alan uzmanlarından görüş alınmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemine göre gerçekleştirilmiş ve bulguların analizinde tematik analiz yönteminden yararlanılmıştır. Öğrenciler ile gerçekleştirilen etkinlik sonuçlarına göre; öğrencilerin Facebook uygulaması üzerinden inceledikleri resimlerden etkilendikleri ve yaptıkları resimlerde benzetme kaygısı ile hareket etmişlerdir. Etkinlik kapsamında her öğrencinin aktif katılımı sağlanmış, öğrenciler ile bir tartışma ortamı yaratılmıştır. Bu vesile ile sosyal ağ üzerinden yürütülen bir görsel kültür çalışmasının sınıf ortamına kıyasla daha eğlenceli bulunduğu ifade edilmiştir. Sosyal paylaşım ağlarının eğitim sürecinde kullanılmasında öğrencilerin öğrenmeye duyulan isteklerinin arttığı gözlemlenmiştir.

Tuğlu (2017) tarafından yazılan “Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medyayı Kullanım Amaçları ve Sosyal Medya Kullanımlarına İlişkin Tutumları” başlıklı yüksek lisans tezinde, ortaokul öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçlarını belirlemek ve sosyal medyaya ilişkin tutumlarına ilişkin cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve okul türü değişkenleri göz önüne alınarak anlamlı farklılıklar olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu İstanbul ili Küçükçekmece ilçesindeki okullarda öğrenim görmekte olan 500 öğrencidir. Araştırmada nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma betimsel nitelikte olup tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğrenciler sosyal medyayı en

çok arkadaşlarıyla iletişim kurmak amacıyla kullanmaktadırlar. Ayrıca öğrencilerin yüksek oranda sosyal medya ve internet platformlarını kullandıkları belirtilmiştir. Öğrencilerin sosyal medya kullanımları dolayısıyla zamanla bazı olumsuz durumlarla karşılaşabileceklerine araştırmada dikkat çekilmiştir. Bu konuda öğrencilere ve ebeveynlere gerekli eğitimlerin verilerek bilgilendirilmesi gerekliliği ifade edilmiştir.

Özkan (2019) tarafından yazılan “Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyanın Öğrenme Sürecine İlişkin Görüşleri (Pamukkale Üniversitesi Örneği)” başlıklı yüksek lisans tezinde, Görsel Sanatlar (Resim-İş Eğitimi) öğretmen adaylarının sosyal medyanın sanat eğitimi ve öğrenme süreçlerine etkilerine ilişkin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Araştırma betimsel nitelikte olup tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile elde edilmiş ve ‘betimsel analiz’ tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmanın örneklemi 2017-2018 öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Programında öğrenim gören 98 öğretmen adayından oluşturulmuştur. Araştırmada öğretmen adaylarının birçoğu sosyal medyanın okul faaliyetlerini desteklediğini düşünmektedir. Tezin bulgularında özgün fikirler üretmede ve yeni bakış açıları kazandırmada sosyal medyanın etkili bir rolü olduğu görüşü öne çıkmıştır. Adayların çoğunluğu bu kazanımların edinilebilmesi için sanatsal film ve videoların izletilip çeşitli görsellerden yararlanılmasını önermiştir. Görsel sanatlar alanına özel sosyal medya uygulamalarının artırılması gerektiği de ayrıca ifade edilmiştir, ancak bunların yapılabilmesi için özellikle sosyal medya kullanım bilincinin geliştirilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Karakaya (2019) tarafından yazılan “Investigation of Social Media Presence of Early Childhood Educators” başlıklı yüksek lisans tezinde, okul öncesi eğitimcilerinin kişisel ve mesleki yaşamlarında sosyal medya kullanımlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Okul öncesi eğitimcilerinin sosyal medya kullanımı üzerine görüşleri alınmıştır. 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, Ankara’nın Yenimahalle ve Keçiören ilçelerinde Milli Eğitime bağlı devlet okullarında çalışan 25 okul öncesi öğretmen, araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden, temel nitel araştırma deseninde tasarlanmıştır. Verilerin toplanmasında yarı

yapılandırılmış görüşme sorularından yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, bütün katılımcıların en az bir sosyal medya uygulamasını aktif olarak kullandığı belirlenmiştir. Mesleki yaşantılarına yardımcı olması için daha çok; Facebook, WhatsApp, Instagram, Pinterest, Youtube ve EBA'yı kullandıkları ifade edilmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun sosyal medya kullanımına ilişkin olumlu tutum sergilediği gözlemlenmiştir. Katılımcılar sosyal medyayı gelişim için gerekli ve yararlı bulmaktadırlar. Öğretmenlerin, öğrencilerinin aileleri ile iletişim kurmada sosyal medya platformlarını kullandıklarına değinilmiştir.

Polat (2021) tarafından yazılan “Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Sosyal Medya Tutumları ile Sanat Görüşleri Arasındaki İlişki” başlıklı doktora tezinde araştırma, karma tip araştırma deseni ile gerçekleştirilmiş olup sosyal medyanın sanatsal içerik üreten sayfa ve blogların kullanılmasında Türkiye’de bulunan üniversitelerin Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrenci ve öğretim elemanlarının sanat ve sosyal medya ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklem grubu, Resim-İş Öğretmenliği Bölümünden 448 öğrenci ile 20 öğretim elemanından oluşturulmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilere sosyal medya tutum ölçeği ile sanata ilişkin görüşleri belirleme ölçeği uygulanmıştır. Çalışmada nicel verileri ölçmek adına Cresswell’in ardışık tanımlayıcı tasarımı seçilmiştir. Araştırmanın nitel bölümünde yarı yapılandırılmış görüşme formu ile örneklem grubundaki öğretim elemanlarının sosyal medya ve sanat ilişkisi konusunda görüşleri incelenmiş böylelikle nicel bölümde elde edilen veriler yardımıyla değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda bazı değişkenlere göre farklılıklara rastlansa da sosyal medyanın sanat eğitimi destekler nitelikte olduğu ön plana çıkmıştır. Sosyal medyanın öğrencilerin mesleki gelişimlerinde etkili olabilecek fırsatlar sunduğu da dikkat çekmiştir.

Tuncer (2021) tarafından yazılan “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Medyadaki Sanat Algıları ve Deneyimleri: Fenomenolojik Bir Araştırma” başlıklı yüksek lisans tezi, 2019-2020 eğitim öğretim yılında, 14 haftalık bir araştırma sürecinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Araştırmada 93 katılımcıya anket formu uygulanmış ve sosyal medya kullanım durumları incelenmiştir. Bu form aracılığıyla ortaya çıkan bulgulardan, aşırı uç

sonuçlar alınan örneklem grubu seçilmiştir. Seçilen rneklem grubu, sanat eğitimi almakta olan Resim-İş ğretmenliği Bölümü 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinden 11 öğrencidir. Örneklem grubuna yarı yapılandırılmış görüşme soruları yönlendirilmiştir. Bu görüşmelerden çeşitli veriler elde edilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular ‘Sosyal Medya Kullanımı’, ‘Sosyal Medyanın Bireyin Yaşamına Yansıması’ ve ‘Sosyal Medya ve Sanat İlişkisi’ şeklinde üç tema etrafında şekillendirilmiştir. Sosyal medyanın sanat içeriklerinin paylaşılması açısından olumlu olduğu, sanat içeriğini üretirken ortaya çıkan maddi zorluk ve imkansızlıkları azalttığı düşünceleri ön plana çıkmıştır. Ayrıca araştırmada sosyal medyanın bir pazar haline geldiği, kullanıcıları tüketmeye yönlendiren bir yapısı olduğu ifade edilmiş ve bunun olumsuz bir durum olarak algılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karagl (2022) tarafından yazılan “Sosyal Medya ve Sanat İlişkisi” başlıklı doktora tezinin amacı, sosyal medya üzerinden sanatın görselleştirilmesine bir ereve sunmaktır. Sanatın sosyal medya ile ilişkisinde sanat eserinin görselleştirilmesinin, sunumunun, duyurumunun ve tanıtımının sanat profesyonelleri, sanat izleyicisi tarafından evrimii olarak nasıl yapıldığı ele alınmıştır. Araştırmada verileri toplarken görüşme ve literatür taramasından yararlanılmıştır. Tez kapsamında 15 sanatçı ve küratör ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve 20 sanatçının Instagram profilinden 2000 görsel ve ‘#art, #artist, #artwork, #artoftheday, #artofinstagram’ etiketi ile paylaşılan 2500 görsel nitelik olarak incelenip yorumlanmıştır. Sosyal medyanın, sanatçılar ve kişiler arasında bir bağlantı oluşturduğu ve sanatçıyı üretime teşvik eden bir rol oynadığı araştırma sonucunda ifade edilmiştir.

Ekemen (2022) tarafından yazılan “Web 2.0 Araçları ile Zenginleştirilmiş Sosyal Medya Destekli Fen ğretiminin 6. Sınıf ğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Durumlarına, Dijital Okuryazarlık Düzeylerine ve Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, Web 2.0 araçları ile zenginleştirilmiş sosyal medya destekli içerik ile planlanan fen bilimleri dersinin evrimii ortamda uygulanmasının, öğrencilerin sosyal medyayı kullanma durumlarına, dijital okuryazarlık becerilerine ve eleştirel düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi

amaçlanmıştır. Araştırmada öğretim sürecinin incelenebilmesi için öğrenci görüşleri alınmıştır. Araştırmanın örneklem grubu, 6. sınıfta okumakta olan 18 öğrenciden oluşturulmuştur. Örneklem grubu 9'u deney grubu ve 9'u kontrol grubundan oluşmaktadır. Araştırmada karma yöntem araştırma desenlerinden iç içe desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında ön test ve son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Deney grubunda Web 2.0 araçlarıyla zenginleştirilmiş sosyal medya destekli öğretim uygulaması yapılacak biçimde dersler planlanmıştır. Öğrenciler deney kapsamında, sosyal medya platformlarından blog ve Instagram'ı kullanmışlardır. Kontrol grubunda ise mevcut öğretim Web 2.0 araçları ile zenginleştirilmiştir. Araştırmanın nicel verileri için “Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği”, “Dijital Okuryazarlık Ölçeği” ve “Eleştirel Düşünme Ölçeği” kullanılmıştır. Nitel veriler için “Sosyal Medya Araçları Kullanım Durumları Anketi” ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nicel veriler SPSS 26.0 programıyla, nitel veriler ise içerik analizi yöntemiyle ve sütun grafikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Sosyal Medya Destekli Öğrenimin öğrencilerin sosyal medyayı kullanma sürelerini olumsuz yönde etkilemediği, sosyal medyayı bilimsel amaçlar için kullanmaya yönlendirdiği ve iletişim becerilerini artırdığı araştırma sonucunda görülmüştür. Sosyal medyanın, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerine ve eleştirel düşünme becerilerine olumlu etkisinin olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerde sosyal medya araçlarının ders içerisinde kullanılmasına yönelik olumlu bir görüş olduğu da ayrıca gözlemlenmiştir. Özellikle blog kullanımının, öğrencilere özgür düşünme alanı yarattığı ifade edilmiştir.

Arslan (2023) tarafından yazılan “Sosyal Medya Okuryazarlığı Bağlamında Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımları: TikTok Örneği” isimli yüksek lisans tezinde, bir kısa video uygulaması olarak tanımlanan TikTok uygulamasının Z kuşağı içerisinde oldukça popüler bir uygulama olduğu belirtilmiştir. Araştırmanın temel amacı olarak TikTok uygulamasını etkin olarak kullanan 15-19 yaş aralığında yer alan ortaöğretim öğrencilerinin TikTok kullanım durumlarını ve amaçlarını incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu 21 kişiden oluşturulmuştur. Katılımcılar, Ankara'nın Altındağ ilçesinde yer alan 3 ayrı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde eğitim görmektedirler. Araştırmada yöntem olarak nitel araştırma deseni seçilmiş ve verilerin elde edilmesinde yarı yapılandırılmış görüşme sorularından yararlanılmıştır. Örneklem grubuna 28 yarı yapılandırılmış görüşme sorusu yöneltilmiştir. Sorulara verilen

cevaplardan yola çıkılarak 3 ana tema ‘1.TikTok’ta Ben, 2.Diğerleri, 3.Biz’ ve bu temalara bağlı alt temalar oluşturulmuştur. Katılımcıların genel olarak medya okuryazarlığı becerilerine sahip oldukları, TikTok’a ve sosyal medyaya eleştirel ve sorgulayıcı bir bakış açısı ile yaklaştıkları gözlemlenmiştir.

Araştırmanın konusuna yönelik olarak yapılmış tezler dışında makaleler de yer almaktadır, bunlardan dikkat çekenler şu şekildedir;

Wang, Chen ve Liang (2011) tarafından yazılan “The Effects of Social Media on Collage Students” başlıklı araştırma makalesinin temel amacı, sosyal ağlar ile öğrencilerin çalışma verimlilikleri arasındaki ilişkiyi keşfetmek ve sosyal medyanın öğrencilerin akademik yaşantılarında etkili olup olmadığını belirlemektir. Araştırmada standart anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada uygulanması planlanan anket sayısı 50 olsa da kullanılabilir anket sayısı 48 olarak oluşturulmuştur. Katılımcıların %65’i Johnson & Wales Üniversitesinde okuyan lisansüstü öğrencilerden, %31’i tam zamanlı iş sahibi kişilerden, %30’u yarı zamanlı iş sahibi kişilerden ve %39’u işsiz kişilerden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda katılımcıların %64’ü okul saatleri içerisinde sosyal medyayı paylaşım veya yorum yapmak amaçlı kullanmakta, %15’i nadiren okul saatlerinde sosyal medya kullanmakta, %21’i ne kadar kullandığı hakkında emin olmamaktadır. %80 oranında katılımcı ödevlerini yaparken sosyal medya kullanmakta, %8’lik bir kısım katılımcı sosyal medyayı hiçbir şekilde ödev yaparken kullanmadığını belirtmiş ve katılımcıların %2’si tam olarak emin olmadığını ifade etmiştir. Sosyal medyanın faydası açısından katılımcıların %20’si sosyal medyanın okuldaki işlerini halletmede yardımcı olduğunu onaylamıştır. %25’lik bir kısım katılımcı, sosyal medyanın yeni arkadaşlar açısından yararlı olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %55’i ise sosyal medyayı sadece eğlence amaçlı kullanmakta olduğunu belirtmiştir. Sosyal medyanın genel olarak çok çekici bir ortam olduğu, öğrencilerin derslerinde etkili olduğu, okul içi veya dışı birçok iletişim problemini çözebilecek bir araç olabileceğini ve sosyal medyanın, öğrencilerin akademik hayatlarını motive edebilecek nitelikte bir mecra olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Castro (2012) tarafından yazılan “Learning and Teaching Art Through Social Media” isimli makalede, araştırma tasarım temelli öğrenme yöntemiyle geliştirilmiştir.

Araştırmada sınıf temelli öğrenme ile çevrimiçi öğrenme arasındaki farklara dikkat çekilmiştir. Bu araştırma, çevrimiçi ortamlarda sanat eğitimi ve öğreniminin müfredat ve pedagojiyi nasıl etkilediğini anlamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklem grubu 9. sınıf ile 12. sınıf arasından seçilen 15 öğrenciden ve ayrıca sanat bölümünden seçilen 4 öğretmenden oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında, ‘New Media & Social Networking in Art Education’ (NMSNAE) ismiyle oluşturulan çevrimiçi siteye yüklenen eserler, 10 haftalık bir araştırma süreci dahilinde, haftalık olarak yorumlanmıştır. Araştırma ile sanat öğrencilerinin sınıf ortamıyla sınırlandırılmayarak, çevrimiçi bir öğrenme yöntemi ile birbirlerinin fikir ve görüşlerine ulaşabilmeleri sağlanmış ve bu sayede öğrenciler için ilham alabilecekleri bir ortamın oluşturulduğu belirtilmiştir.

Öztürk ve Talas (2015) tarafından yazılan “Sosyal Medya ve Eğitim Etkileşimi” isimli makalede, eğitimde sosyal medyanın önemini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada, eğitimin özellikleri ortaya konulmuş ve eğitim türleri belirtilmiştir. Sosyal ağlar kendi içerisinde özellikleri bakımından sınıflara ayrılarak, tanımlanmıştır. Sosyal ağların avantajlarına dikkat çekilerek sosyal ağlar ile eğitim ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Sosyal ağların bireyin davranışlarına ve alışkanlıklarına etki etme özelliği olduğu belirtilmiş, sosyal ağların eğitim amaçlı kullanılması açısından pek çok olanağa sahip olduğu görüşüne ulaşılmıştır. Bu özellikleri dolayısıyla sosyal ağların, öğretmenlerin eğitim-öğretim süreçlerini aktif, yaratıcı, işbirlikli öğrenme, öğretmen-öğrenci etkileşimini artırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini geliştirme konularında destek olabilecek nitelikte olduğu araştırmada belirtilmiştir.

Sarsar, M. Başbay ve A. Başbay (2015) tarafından yazılan “Öğrenme-Öğretme Sürecinde Sosyal Medya Kullanımı” isimli makalenin temel amacı, öğrencilerin öğrenme sürecinde sosyal medya mecralarının kullanılmasına ilişkin görüşlerini almaktır. Araştırma, tek desenli bir durum çalışması niteliğindedir. Bu araştırma, 2012-2013 eğitim-öğretim yılı içerisinde Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesinde yürütülmekte olan Doktora Formasyon Programı kapsamında Gelişim ve Öğrenme dersinde gerçekleştirilmiştir. Belirtilen eğitim-öğretim dönemi içerisinde Gelişim ve Öğrenme dersi almakta olan farklı enstitülerin Doktora programlarına kayıtlı 18 öğrencinin

katılımıyla araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma süreci, 14 hafta sürmüştür. Araştırmada işlem öncesi ve sonrasında çevrimiçi olarak iki aşamalı anket uygulanmıştır. Elde edilen bulgular çerçevesinde beklentiler, sosyal ağlar, öğrenme ortamları, duyuşsal özellikler, öğrenen katkısı ve öğretim elemanı özellikleri ana temaları oluşturulmuştur. Bulgular kapsamında öğrencilerin dersten beklentilerinin karşılandığı, ders etkinlikleri için Facebook uygulamasının kullanılmasının öğrencilerin tamamı tarafından olumlu karşılandığı, Blogger kullanımının ise öğrencilerin yarısı tarafından olumlu karşılandığı gözlemlenmiştir. Sosyal medyanın nasıl ve ne şekilde öğrenim sürecine dahil edileceği, öğretim elemanları tarafından nasıl işe koşulabileceği açısından daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Özsavaş Uluçay (2017) tarafından yazılan “Görsel Tasarım Eğitiminde Sosyal Medyanın Kullanımı” isimli makalede, sosyal medyanın haberleşme, kültürel etkileşimi artırma özellikleri sebebiyle çağımızın önemli teknolojik unsurlarından biri olduğunun altı çizilmiştir. Görsel paylaşımların incelenmesi yöntemiyle ‘Pinterest’ sosyal medya uygulaması üzerinden çeşitli görsel örnekler, araştırmada incelenmiştir. Pek çok sanat ve tasarım projesinde fikir alma, esinlenme gibi durumlar açısından dikkat çekici olduğu belirtilmiştir. Bu durumun, üretilen görsel sanat tasarımına ve sanat eğitime olumsuz anlamda etki edebileceği ön görülmüştür. Bu bakımdan sonuçlarına araştırmada değinilmiştir. Sosyal medya kullanımının yaratıcılığa doğrudan etkisi olduğu, sanat üreticisini sınırlandığı ve belli ölçüde yönlendirdiği ifade edilmiştir. Bu çalışma ile öğretim elemanı ve tasarımcıların bu anlamda dikkatini çekmek amaçlanmıştır. Sosyal medyanın olası olumsuz etkileşim oluşturabilecek durumlarından sakınılması ve eğitim programlarının bu anlamda yönlendirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Uyanık Aktulun ve Elmas (2019) tarafından yazılan “21. Yüzyıl Öğretmenleri için Sosyal Medya Araçları: Muhtemel Faydalar” başlıklı makalenin temel amacı, hızla yaygınlaşmış olan Facebook, Twitter, Pinteret ve Instagram sosyal medya uygulamalarının, okul öncesinde etkili kullanımı sonucu olası faydalarının belirlenmesidir. Bu araştırma bir derleme çalışması olup, alanyazındaki konu ile ilgili çalışmaların içerik analizi yöntemiyle bulgularına ulaşılmıştır. Uygulanan içerik

analizinden iki farklı tema oluşturulmuştur. Bu temalar, ‘belirlenmiş olan dört sosyal medya uygulamasının okul öncesi öğretmenlerine muhtemel faydaları’ ve ‘belirlenmiş olan dört sosyal medya uygulamasının okul öncesi sınıf ortamına muhtemel faydaları’ şeklindedir. Bu çalışma kapsamında, çalışmanın temel amaçları arasında yer almadığı için sosyal medya uygulamalarının muhtemel zararlarına kısıtlı olarak yer verilmiştir. Çalışmanın okul öncesi öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına özellikle faydalı olacağı ve sosyal medya uygulamalarının etkili kullanımı için yol gösterici olacağı düşünülmüştür.

Otchie ve Pedaste (2020) tarafından yazılan “Using Social Media for Learning in High Schools: A Systematic Literature Review” başlıklı makalenin amacı, lise düzeyi eğitimde pedagojik bir kaynak olarak sosyal medya üzerine yapılan çalışmaları ve sonrasında, başka durumlarda sosyal medya ile öğrenmenin incelenmesidir. Araştırma: “Birincisi; lise düzeyinde ne tür yaklaşımlarla sosyal medya öğrenmede kullanılabilir? İkincisi; farklı türlerde sosyal medya kullanımının lise düzeyinde öğrenmeye etkisi nedir?” olmak üzere iki soru cümlesi ile formüle edilmiştir. Alanyazın taraması yapılarak 10 makale incelenmiş ve elde edilen bulgular ışığında ana hedef olarak belirlenmiş olan sosyal medya aracılığı ile çeşitli öğrenme yaklaşımları anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Yapılan sistematik literatür taraması ile öğrenmede sosyal medya kullanımına dair 7 yaklaşım öne sürülmüştür. Bunlar; işbirliği, iletişim, etkileşim, bilgi aktarımı, eğlence, öğretim, öğrenim, kaynak paylaşımı ve sosyalleşme olarak ifade edilmiştir. Sosyal medya kullanımına dair belirtilen 7 yaklaşım dikkate alınarak ileride yapılacak çalışma ve araştırmaların, sosyal medya gibi yeniliklere açık olması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bir hipotez olarak sosyal medyanın kullanımına dair olumsuz bir algı olduğu ve bundan dolayı öğrenme sürecinde sıklıkla kullanılmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca öğrenme sürecinde sosyal medyanın sosyal becerilere ve öğrenme becerilerine etki edebilecek nitelikte olduğu belirtilmiştir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. “Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 37).”

Bu araştırmanın deseni ise temel nitel araştırmadır. Merriam (2015, s.24), nitel araştırmaların anlamın nasıl oluştuğu, insanların hayatlarını ve yaşantılarını nasıl anlamlandırdıklarıyla ilgili olduğunu belirtmiş, temel nitel araştırmanın da öncelikli amacının bu anlamları ortaya çıkarmak ve yorumlamak olduğunu ifade etmiştir. Bireylerin merkeze alındığı bir eğitim sisteminde, yine bireylerin doğal ortamlarında karşılaştıkları durum ve olaylara verdikleri tepki, tavır ve davranışlar kayda değerdir. Bu bağlamda nitel araştırma yönteminin insanın düşünce şeklini anlama ve anlamlandırmada önemli bir araç olduğu söylenebilir.

Williams (2019, s.31), temel nitel araştırma yaklaşımının çoğunlukla bilgiye hızlı bir şekilde ulaşılabilmesi açısından kullanışlı olduğunu vurgulamış ve bu yaklaşımın ana amacının bir şeyler geliştirmek veya ortaya koymak yerine bilginin kapsamını genişletmek olduğunu ifade etmiştir. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyanın sanat eğitimindeki yerine ilişkin görüşlerinin alınmasının amaçlandığı bu araştırmada temel nitel araştırma deseni benimsenmiş ve böylelikle sosyal medya, sanat ve sanat eğitimi ilişkisinin görsel sanatlar öğretmen adaylarının bakış açısından ele alınması hedeflenmiştir.

3.2. Katılımcı Grubu

Sanat eğitiminde sosyal medyanın kullanılabilirliğinin görsel sanatlar öğretmen adaylarının görüşleri kapsamında ortaya konmasının amaçlandığı bu araştırmanın katılımcı grubu; Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü’nde lisans eğitimi almakta olan görsel sanatlar öğretmen adaylarıdır. Nitel araştırma yöntemlerine uygun olacak bir şekilde çalışma grubunun belirlenmesinde, ölçüt örnekleme ve kolay ulaşılabilir durum örneklemesinden yararlanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2021, s.120), ölçüt örnekleme yöntemini; önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılması olarak ifade etmiştir. Bu araştırmada da kendini

iyi ifade edebiliyor olma, sanat eğitimi alıyor olma ve sosyal medya uygulamalarını gündelik hayatta kullanıyor olma, katılımcı grubunun belirlenmesinde ölçüt kabul edilmiştir. Bu ölçütler çerçevesinde araştırmanın verimli ve imkanlar dahilinde daha mümkün ve pratik şekilde işe koşulması için katılımcı grubu belirlenirken kolay ulaşılabilir durum örnekleme de tercih edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2021, s. 121), araştırmada bu örnekleme yönteminin kullanılarak erişilmesi kolay bir durumun seçilmesinin, araştırmaya hız ve pratiklik kazandıracağından söz etmiştir. Bu araştırmada da katılımcı grubuna yakınlık etkeninden dolayı araştırmacının eğitim almakta olduğu Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü görsel sanatlar öğretmen adayları katılımcı grubu olarak seçilmiştir. Katılımcı grubu Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü 4. sınıfta okumakta olan öğrencilerden oluşturulmuştur. Katılımcı grubu içerisinde ölçütleri karşılayan 6 görsel sanatlar öğretmen adayıyla odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyanın sanat eğitiminde kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmada, odak grup görüşmesi tekniği veri toplama aracı olarak belirlenmiştir. Baş ve Akturan (2013), odak grup görüşmesi veri toplama yöntemini; belirlenmiş bir konu hakkında, yine belirlenmiş bir grup katılımcının düşüncelerini öğrenmek amacı için planlanmış bir tartışmalar bütünü olarak tanımlamıştır. Başka bir tanımlamaya göre “Odak grupları, grupların araştırmacı tarafından yönetilmesi veya grup içi tartışmaların kendi akışına bırakılmasının derecesi ile ilgili çeşitlilikleri yansıtan özel bir grup mülakat veya toplu diyaloglar olarak nitelendirilebilir. (Ryan ve diğerleri, 2013’den aktaran: Silverman, 2018, s. 285).” Bu araştırmada odak grup görüşmenin tercih edilmesinin sebebi, birebir görüşmeler sırasında elde edilemeyen tartışma ortamını sağlayarak zengin veri seti sunmasıdır.

Yıldırım ve Şimşek (2021), yaratıcı ve etkin bir görüşme ortamının oluşturulmasının, araştırma probleminin anlamlandırılmasına yönelik derinlikli ve zengin bilgiyi daha ulaşılabilir kıldığını ifade etmiştir. Odak grup görüşmesi, araştırma grubunun kendisini daha rahat ifade edebilmesini, grup içerisinde soruya verilen diğer cevapların da etkisiyle farklı düşüncelerin ortaya çıkabilmesini sağlaması ile etkili olabilen bir

araştırma yöntemidir (Patton, 2002, s.388). Bu bakımdan, grup içerisinde bir tartışma ortamı içerisinde daha nitelikli veri elde edileceği düşünüldüğünden, araştırmada verileri elde etmede odak grup görüşmesi yönteminin kullanılması planlanmıştır. Odak grup görüşmesinde yarı yapılandırılmış görüşme soruları katılımcılara yöneltilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme, görüşmecinin önceden hazırladığı konu ve alanların dışına çıkmadan, soruların esnetilmesine olanak sağladığı, bazen hazırlanılmış soruların sorulduğu bazen de daha ayrıntılı cevaplar alınabilmesi için ek soruların sorulabildiği görüşme türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.130).

Görüşmeci için hangi soruların daha net anlaşılabileceğini önceden fark etmek her zaman mümkün olmayabilir. Her görüşme kendine özgü bir dinamikte ilerlemektedir. Görüşme süresince soruların yeterince anlaşılmadığı veya beklenmeyen sorunların ortaya çıktığı durumlarda, görüşmeci tarafından sorular düzenlenerek yarı yapılandırılmış görüşmede tekrar sunulabilir (Polat, 2022, s.172).

Görüşme soruları hazırlandıktan sonra Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde görev yapan 3 öğretim elemanından uzman görüşü alınmıştır. Alınan görüşler itibarıyla görüşme soruları şekillendirilmiştir. Görüşme soruları; 9 soru 8 sonda olmak üzere toplamda 17 sorudan oluşturulmuştur. Görüşme soruları EK-1'de sunulmuştur.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırma sürecinde odak grup görüşmesinden elde edilen verilerin 'betimsel analiz' yöntemiyle çözümlemesi planlanmıştır. "Betimsel analiz yaklaşımına göre elde edilen veriler, önceden belirlenmiş olan konulara göre yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.239).

Bu araştırmada elde edilen veriler, araştırma sorularının ortaya koyduğu temalar bağlamında ele alınmıştır. Elde edilen verilerin sistematik bir şekilde betimlenmesi ile yorumlanmıştır. Bulguların yorumlanmasında doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Böylece araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğini arttırmak amaçlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini arttırmak için araştırma öncesinde 'katılımcı grubuna araştırma gönüllü katılım formu' imzalatılmıştır. Bu formda katılımcıların araştırmaya

gönüllü olarak katıldıklarını, kendilerinin yazılı izni olmaksızın verilerin başkalarıyla paylaşılmayacağı, talepleri halinde görüşmeden çıkabilecekleri, katılımcıların kimliklerinin gizli tutulacağı, toplanan verilerin gizlilik yöntemi ile korunacağı ve araştırma bitiminde arşivleneceği veya imha edileceği beyan edilmiştir. Yapılan görüşme ses kayıt cihazıyla ve kamerayla kaydedilmiştir. İlgili kayıtların gerektiğinde incelenebilmesi için araştırmacı tarafından saklanmıştır.

Bu araştırmadaki güvenilirliği arttırmak amacıyla kaydedilen ve yazıya aktarılan veriler araştırmacı ve tez danışmanı tarafından ayrı ayrı incelenmiş, daha sonra karşılaştırılarak fikir birliğine varılmıştır. Araştırmada geçerliği ve güvenilirliği sağlamak adına bulgulara katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmada uygulanan odak grup görüşmesi veri toplama yöntemiyle örneklem grubuna yönlendirilen yarı-yapılandırılmış görüşme soruları ve bu sorulara verilen cevaplar neticesinde elde edilen veriler, başlıklar halinde sırasıyla sunulmuştur.

4.1. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Günlük Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular

Araştırmada gerçekleştirilen odak grup görüşmesinde görsel sanatlar öğretmen adaylarına günlük sosyal medya kullanım süreleri sorulmuştur. Cevapları Tablo 4.1.1 ve 4.1.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.1. *Görsel sanat öğretmen adaylarının günlük sosyal medya kullanımı*

5-7 saatlik kullanım
1-1.5 saatlik kullanım
4-5 saatlik kullanım
4-6 saatlik kullanım
5-6 saatlik kullanım
7-9 saatlik kullanım

Tablo 4.1.2. *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimi süreçleri için ayırdıkları sosyal medya kullanım sıklığı*

Sosyal medya kullanımının %30 - %40’ı kadar
Sosyal medya kullanımının yarısını lisans eğitimi için kullanma
Daha çok sınav dönemlerinde
Günlük kullanımının 2-3 saatini

Tablo 4.1.1 ve 4.1.2’de gösterildiği üzere görsel sanatlar öğretmen adayları, günlük sosyal medya kullanımlarının çok sık olduğunu ifade etmişler ve buna bağlı olarak yaklaşık sırasıyla; 5-7 saatlik, 1-1.5 saatlik, 4-5 saatlik, 4-6 saatlik, 5-6 saatlik, 7-9 saatlik değişen günlük kullanım sürelerini belirtmişlerdir.

Kullanım süresinin ne kadarının sanat eğitimi için kullandıkları sorulduğunda, bir görsel sanatlar öğretmen adayı bu sürenin sınav zamanlarında ve araştırma yapması gerektiği zamanlarda değişiklik gösterdiğini ancak yaklaşık olarak bir süre belirtmesi gerekirse 5-7 saatlik günlük kullanım süresinin yarısını bu anlamda kullandığını ifade etmiştir. Günlük 4-5 saatlere ulaşan sosyal medya kullanım süresi olduğunu ifade eden başka bir görsel sanatlar öğretmen adayı, bu kullanım süresinin %30 - %40'lık bir oranını sanat eğitimi için ayırdığını ifade etmiştir. Görsel sanatlar öğretmen adaylarından bir diğeri ise yaklaşık olarak günlük 4-6 saatlik bir sosyal medya kullanım süresi olduğunu ve bu sürenin 2-3 saatlik bir kısmını sanat eğitimi için kullandığını belirtmiştir.

Görüş alınan başka bir görsel sanatlar öğretmen adayı sosyal medyayı ortalama 1-1.5 saat kullandığını bu kullanım süresinin de yaklaşık %30 - %40'lık bir oranını görsel içeriği sosyal medyadan daha hızlı tüketmesi sebebiyle sanat eğitimi için kullandığını belirtmiştir.

4.2. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular

Görsel Sanatlar öğretmen adaylarına sosyal medya kullanım amaçları sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 4.2'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım amaçları*

Merak etme/ilgi çekici gelme
Kendini geliştirme
Sınava hazırlanma
Sanatsal faaliyetler
Ödev hazırlama
Gündemi takip etme
Rehabilitate olma
Bunaldığı zamanlarda eğlenme
Derslerde sunum için yararlanma
Görsellerden yararlanma
Araştırma yapma

Görsel sanatlar öğretmen adayları, sosyal medyayı günlük hayatın pek çok bölümünde ve farklı amaçlar doğrultusunda kullandıklarını ifade etmişlerdir. Görsel sanatlar öğretmen adayları sosyal medyada geçirdikleri zamanın pek çoğunu sınav, ödev ve ders sunumlarına hazırlanmak amaçlı kullandıklarını belirtmişlerdir. Aldıkları sanat eğitimi gereği sanatsal faaliyetleri takip etmek de başlıca sosyal medya kullanım amaçlarından biridir.

Bunların yanında görüşmede günlük rutinleri olarak gündem takibi, basit eğlence, mental sağlık ve kişisel gelişim maksatlı da sosyal medyayı kullandıklarına değinmişlerdir. Konuya ilişkin E'nin görüşleri şu şekildedir: "Pinterest'te çizim için, çoklu kompozisyonlarda örnek arıyorum. A'nın, B'nin dediği gibi müzik dinliyoruz, online oyun oynuyoruz. Benim de günde rahat beş, altı saatimi alıyordur."

Görsel sanatlar öğretmen adayları sanat eğitiminde fikir edinmek, sanatsal bilgi birikimlerini artırmak amacıyla sosyal medya dışında yer alan diğer internet siteleri üzerinden tezlere, makalelere ulaştıklarını da ayrıca ifade etmişlerdir.

4.3. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sanat Eğitimi Bağlamında En Çok Kullandıkları Sosyal Medya Mecralarına İlişkin Bulgular

Görsel sanatlar öğretmen adaylarına sanat eğitimi bağlamında en çok kullandıkları sosyal medya mecraları sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 4.3'te sunulmuştur.

Tablo 4.3. *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitimi bağlamında en çok kullandıkları sosyal medya mecraları*

Youtube
Pinterest
Behance
Whatsapp
Instagram
Sanatsal içerikli blog siteleri

Tablo 4.3. de görüldüğü üzere görsel sanatlar öğretmen adayları sanat eğitimi bağlamında en çok Youtube, Pinterest, Behance, Whatsapp, Instagram ve diğer sanat içerikli blog sitelerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Görsel sanatlar öğretmen

adaylarının pek çoğu sanat eğitimi bağlamında görsel içerikli sosyal medya mecralarını tercih ettiklerini, genellikle uygulamaya yönelik derslerinin kullandıkları uygulamalar konusunda belirleyici olduğunu ifade etmişlerdir.

Görüşmede görsel sanatlar öğretmen adayları Youtube uygulamasını sanat eğitimi bağlamında kullandıklarını belirtmişlerdir. Konuya ilişkin olarak E şu ifade de bulunmuştur. “Youtube’da belli başlı akademik kanallar da oluyor. Belli başlı kişilerin işte anlatımlarının olduğu onları da çoğu zaman kullanıyorum.”

Ayrıca görsel sanatlar öğretmen adayları sanat eğitimi dışında da Youtube, Whatsapp, TikTok, Twitter sosyal medya mecralarını sıklıkla kullandıklarını ifade etmişlerdir. Sanat eğitimi süreçlerinde ise Google Arts and Culture, Turcademy’nin sosyal medya dışında kullandıkları diğer internet uygulamalarından olduklarını belirtmişlerdir.

4.4. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Mecraları Aracılığıyla Hazırlandıkları Derslere İlişkin Bulgular

Görüşmede görsel sanatlar öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya mecraları aracılığı ile hazırlandıkları dersler sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 4.4’te sunulmuştur.

Tablo 4.4. *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya mecraları aracılığıyla hazırlandıkları dersler*

Sanat Tarihi
Ana sanat (Resim/Grafik)
Sanat Felsefesi
Çözümsel Desen
Görsel Pedagoji
Yan sanat (Heykel/Grafik)
Geleneksel Türk El Sanatları

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya mecraları aracılığıyla hazırlandıkları başlıca dersler; Sanat Tarihi, Ana sanat (Resim/Grafik), Sanat

Felsefesi, Çözümsel Desen, Görsel Pedagoji, Yan sanat (Heykel/Grafik), Geleneksel Türk El Sanatları'dır.

Görsel sanatlar öğretmen adayları görsellere ulaşmak, alanı ile ilgili araştırma yapmak, akademik kanallara ulaşmak amaçları doğrultusunda sosyal medyayı kullandıklarını ifade etmişlerdir. A, özellikle sanat tarihi dersi gibi sunum yapması gereken derslerde veri elde etmek için sosyal medyayı kullandığını belirtmiştir. Ayrıca D'nin bu anlamda ifadesi şu şekildedir: "[...] sanat tarihi, sanat felsefesi veya kendi merak ettiğim bir konu hakkında sanat bloglarını kullanıyorum. Soru sorup, cevap alabileceğim veya öğrendiğim bir şeyden emin olmak için kullanacağım şekilde genelde bu tip blog gibi mecraları kullanıyorum".

4.5. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sanat Eğitimi Sürecinde Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular

Araştırmada görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımına ilişkin görüşleri sunulmuş ve görüşleri Tablo 4.5'te sunulmuştur.

Tablo 4.5. *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımına ilişkin görüşleri*

Yararlı bulma/etkili bulma
Bilgiye hızlı/kolay ulaşımı sağlama
Doğru kullanıldığında faydalı bulma
Derse olan merakı artırma
Kendini ifade etmeyi geliştirme
İletişimi geliştirme

Tablo 4.5'te görüldüğü üzere görsel sanatlar öğretmen adayları sanat eğitimi sürecinde sosyal medyayı yararlı ve etkili olma, bilgiye hızlı ve kolay ulaşım sağlama, doğru kullanıldığında faydalı olma, derse olan merakı artırma, kendini ifade etmeyi geliştirme, iletişimi geliştirme özellikleri dolayısıyla etkili bulduklarını ifade etmişlerdir.

Sanat eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının etkili olabileceğine ilişkin B'nin görüşleri şu şekildedir:

“Doğru kullanıldığında çok doğru ve yararlı olacağını düşünüyorum ama bu doğruluk ve yararın yanında şöyle bir tehlike doğuyor çünkü sosyal medya doğru bilgi kadar yanlış bilginin de çok olduğu bir yer aslında. Onu eleyebilmek ya da gerektiği kadarını doğru şekilde almak veya derse yansıtma bence çok önemli sonuçlar doğuracaktır.”

Görsel sanatlar öğretmen adayları, belirtilen ifadeyle sanat eğitiminde sosyal medya kullanımının etkili olacağını ancak sosyal medyanın, tam olarak akademik öğrenmeye elverişli bir ortam olmadığı konusunda çekincelerini belirtmiştir. Bu anlamda etkili bir kullanım için doğru kullanımın gerekliliğini vurgulamıştır.

4.6. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Öğretim Elemanlarının Sanat Eğitiminde Sosyal Medyayı Etkin Kullanıp Kullanmadıklarına İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular

Araştırmada görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının sanat eğitiminde sosyal medyayı etkin kullanıp kullanmadıklarına ilişkin görüşleri sorulmuş ve görüşleri Tablo 4.6’da sunulmuştur.

Tablo 4.6. *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının sanat eğitiminde sosyal medyayı etkin kullanıp kullanmadıklarına ilişkin görüşleri*

Yarısı etkin kullandı
Bazıları etkin kullandı
Yeterli düzeyde değil
Yaşa bağlı kullanım

Görüşmede öğretim elemanlarının sosyal medyayı sanat eğitimi bağlamında etkin kullanıp kullanmadıkları sorulduğunda, görsel sanatlar öğretmen adayları arasında farklı görüşler oluşmuştur. Görsel sanatlar öğretmen adayları, öğretim elemanlarının yarısının etkin kullandığını, bazılarının etkin kullanmadığını, yeterli düzeyde kullanılmadığını ve yaşa bağlı olarak etkin kullanıldığını ifade etmişlerdir.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarından C, öğretim elemanlarından bazılarının etkin kullandıklarını belirtmiştir. Konuya ilişkin olarak şu ifadeleri kullanmıştır:

“Yani açıkçası çok etkin kullandıklarını söylemem doğru olmayabilir. Sadece işte bazı derslerimizde etkin kullanılıyor diyebilirim. Yani işte şu bakımdan, bazı toplantılar oluyor, bazen günlük

yaşamımızda denk gelemeyeceğimiz farklı insanlarla, kişilerle bizleri görüştürüyorlar. Bu bağlamda etkili oluyor.”

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının bu konuya ilişkin diğer bir görüşü de öğretim elemanlarının sosyal medyayı sanat eğitiminde yeterli etkinlikte kullanmadıkları olmuştur. Konuya ilişkin B’nin açıklaması şu şekildedir: “ [...] öğretim elemanlarının çok fazla kullandıklarını düşünmüyorum, görmüyorum da. Hiçbir lisans eğitimi sürecinde görmedim. Hatta bazıları kullanmayı bile bilmiyorlar. Bu tabi ki aramızda bir kuşak çatışmasının en bariz örneklerinden birini gösteriyor.”

Sosyal medyanın sanat eğitiminde yeterli etkinlikte kullanılmadığı görüşünü D şu şekilde ifade etmiştir:

“ [...] ben yeterince ders sürecine veya sanat eğitimi sürecine dahil edildiğini düşünmüyorum. Şu şekilde olabilir; az önce bahsettiğim gibi görsellerin bulunması veya yaratılan görsellerin paylaşılması, işte dönütler alınması anlamında sosyal medyayı öğretim elemanları derse dahil etmelidir.”

4.7. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Öğretim Elemanlarının Sosyal Medyayı Sanat Eğitiminde Nasıl Kullanabileceklerine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular

Araştırmada görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının sosyal medyayı sanat eğitiminde nasıl kullanabileceklerine ilişkin görüşleri sorulmuş ve görüşleri Tablo 4.7’de sunulmuştur.

Tablo 4.7. *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının sosyal medyayı sanat eğitiminde nasıl kullanabileceklerine ilişkin görüşleri*

Daha aktif kullanmalılar

Sosyal medyadan destek almalılar

Sosyal medyadaki görsellerden yararlanmalılar

Derste yapılan işleri paylaşmak amaçlı kullanmalılar

Sanat eğitimine yeterli düzeyde dahil edilmeme

Sosyal medya konusunda teşvik etmeliler

Sadece uygulama derslerinde kullanılmalı

Teorik derslerde kullanılmamalı

Görsel sanatlar öğretmen adayları, öğretim elemanlarının sosyal medyayı sanat eğitiminde çeşitli görsellerin, ders içi bilgi paylaşımı açısından kullanılabileceğini ifade etmişlerdir. D'nin konuya ilişkin açıklaması şu şekildedir:

“ [...] görsel paylaşımı veya net olan bilgilerin sosyal medya üzerinden paylaşılması veya sosyal medya üzerinden derse dahil edilmesi en azından görsel bir bağlamı olan sanat derslerimizde o hem odağı dağıtabilir hem odağı değiştirebilir hem bireylerin merak duygusunu biraz daha uyandırabileceği ve kendisini ifade edebilmeyi de oldukça geliştireceğini düşünüyorum.”

Görsel sanatlar öğretmen adayları, görsellerin bulunması, yaratılan görsellerin paylaşılabilmesi, ders içerisinde dönüt almak amaçları doğrultusunda öğretim elemanlarının ders sürecine dahil etmeleri gerektiğini dile getirmişlerdir.

Öğretmen adayı C, kendi yaşantısından izlenimlerle görsel zekaya sahip öğrencilerin, görsel ve etkileşimle daha kolay öğrenebildiğini ve böylece bilginin daha kalıcı olacağını fark ettiğini ifade etmiştir. Bu anlamda öğrencilerin merak, heyecan duygularını artırabilecek etkileşimli bir etkinlik yapılması ve etkinliğe ait eserlerin ortak bir sosyal medya mecrasında paylaşılmasıyla öğrencilerin ilgisini çekebilecek öğrenim deneyiminin yaratılabileceği görüşünü belirtmiştir. Görsel sanatlar öğretmen adayları, öğretim elemanlarının sosyal medya kullanımı konusunda daha teşvik edici bir tutum izlemeleri gerekliliğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretim elemanlarının sosyal medyayı sadece teorik derslerde ve sadece uygulama derslerinde kullanılması yönünde iki farklı görüş sunulmuştur. Konuya ilişkin olarak F, özellikle teorik derslerde sosyal medya platformlarının kullanılmaması gerektiği fikrini belirtmiştir. Ders sürecinde sosyal medyadan yanlış bilgi edinilebileceği düşüncesi bu fikrin oluşmasında etkili olmuştur.

4.8. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitimi Sürecinde Sosyal Medya Kullanımının Mesleki Gelişimine Etkisine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular

Araştırmada görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının mesleki gelişimine etkisine ilişkin görüşleri sorulmuş ve görüşleri Tablo 4.8’de sunulmuştur.

Tablo 4.8. *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının mesleki gelişimine etkisine ilişkin görüşleri*

Sosyal medyadan faydalanabileceğini keşfetme
Farklı fikirler edinme
İyi örnekler bulma
Olumlu etkisi olma
Pedagojik bilgi edinme
Farklı bireylerle iletişim kurabilme yetisi kazandırma

Görsel sanatlar öğretmen adaylarına lisans eğitimi süreçlerinde sosyal medya kullanımının mesleki gelişimlerine etkisine ilişkin görüşleri sorulduğunda, verilen cevaplar dolayısıyla sosyal medyadan mesleki gelişimlerine ilişkin olarak fayda sağlayabilecek farkındalığı edinmişlerdir. Mesleki açıdan farklı fikirler edinebilmek amacıyla öğretmenlik deneyimine ilişkin çeşitli video paylaşım kanallarının sosyal medya platformlarından takip ettiklerini belirtmişlerdir. Bu bakımdan mesleki gelişimlerine ilişkin iyi ve örnek oluşturabilecek paylaşımlar bulabilmişlerdir. Ayrıca eğitimin her aşamasında öğretmenlik becerileri için gerekli pedagojik bilginin edinebilmesi açısından da sosyal medya platformlarını kullandıklarını ifade etmişlerdir. Görsel sanatlar öğretmen adayları, genel itibarıyla sosyal medya kullanımının mesleki gelişime ilişkin olumlu bir etki gösterdiğini belirtmişlerdir. Sosyal medya platformlarının farklı bireylerle iletişim kurabilme imkanı sağlamasının iletişim becerilerini artırdığı da araştırmada ifade edilmiştir. Bir öğretmen adayı olarak bunun önemine değinilmiştir.

Lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının mesleki gelişimine etkisine ilişkin A, farklı fikirler edinme açısından düşüncesini şöyle dile getirmiştir:

“ [...] ben öğretmenlik becerilerinin biraz daha tecrübeyle kazanılabileceğini düşünen kesimdenim. Sosyal medyanın buna şöyle belki katkıları olabilir, son dönemlerde çok böyle revaçta olan şeyler var ya. Öğretmenler işte öğrencilerine oyun oynatıyor, çekiyor, atıyor vesaire falan filan. ‘Sosyal medya mecralarında hani bundan dolayı belki hani onlardan görüp belki hani bende bir öğretmen olduğum zaman bunu yapabilirim.’ gibi bazı fikirler olabilir [...] ”

Sosyal medyanın mesleki gelişim yönünden olumlu etkisi olduğunu düşünen C, görüşünü şöyle dile getirmiştir: “Ben yine örnek vereceğim Instagram üzerinden gideceğim çünkü en çok vaktimi orada harcıyorum. Örneğin pedagojik bir sayfa oluyor. Benim mesleki gelişime orada okuduğum şeyler olumlu yönde etki ediyor. Bunu mesleki hayatıma da empoze ediyorum. Bu şekilde olumlu bir etkisi var.”

C bu ifadesi ile günlük hayatında sıklıkla kullandığı sosyal medya uygulaması olan Instagram’da karşısına çıkan paylaşımların, onun mesleki gelişiminde etkili olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca görsel sanatlar öğretmen adayları, sosyal medya üzerinden farklı yaş gruplarından, farklı coğrafyalarda yetişmiş bireyler ile iletişim kurabildiklerini söylemişlerdir. Bu durumun bir öğretmen olarak iletişim becerilerine etki edeceğini düşündüğünü de görüşmede belirtilmiştir.

4.9. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitimi Sürecinde Sosyal Medya Kullanımının Sanatsal Gelişimine Etkisine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular

Araştırmada görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının sanatsal gelişimlerine etkisine ilişkin görüşleri sorulmuş ve görüşleri Tablo 4.9’da sunulmuştur.

Tablo 4.9. *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının sanatsal gelişimine etkisine ilişkin görüşleri*

Sanat tekniğini geliştirme

Çizim becerilerine geliştirme

Sanatsal bakış açısını geliştirme

Grafik programlarını daha iyi kullanmayı sağlama

Sanatçı kimliğini oluşturmada etkili olma

Daha fazla sanatsal çalışma görme

Yaratıcılığı geliştirme

Yeni sanatçıları keşfetme

Yeni fikirler üretmede katkı sağlama

Analitik düşünmeye katkı sağlama

Sanatsal gruplarla etkileşime girme

İyi sanatçılardan yararlanmayı sağlama

İlham alabilecek bir araç olma

Tablo 4.9’da belirtildiği gibi görsel sanatlar öğretmen adayları, lisans eğitimleri sürecinde sosyal medya kullanımlarının sanatsal gelişimlerine etkisine ilişkin; sanat tekniğini ve çizim becerileri geliştirdiğini, sanatsal bakış açısını geliştirdiğini, çeşitli

grafik programlarını öğrenmede yardımcı olduğunu, sanatçı kimliğini oluşturmada etkili olduğunu, daha fazla sanatsal çalışma görebilmesini sağladığını, yaratıcılığı geliştirdiğini, yeni sanatçıları keşfedebilmesine yardımcı olduğunu, yeni fikirler edinebilmesine olanak sağladığını, analitik düşünebilmesini sağladığını, fikir üretme sürecinde etkili olduğunu, sanatsal gruplarla etkileşime girebilmesini sağladığını, ilham alabileceği sanatçıları takip etme olanağı sağlaması açılarından görüşlerini belirtmişlerdir.

Görsel sanatlar öğretmen adayları, sosyal medyanın sanat tekniğini geliştirmede etkili olduğunu, aynı zamanda sanatsal bakış açısını geliştirdiğini dile getirmişlerdir. D konuya ilişkin açıklamasını şu şekilde yapmıştır:

“ [...] oluşturduğum farklı çalışmalar, yarattığım farklı resimler diyelim. Onlara aslında çok büyük etkisi oldu sosyal medyanın çünkü işte örnek vereyim bir çalışmama, paylaştığım bir çalışmama verilen geri dönütler oldukça aslında yeni şeyler düşündürebiliyor veya değişimler yaratabilmemi sağlıyor. Bu nedenle sanatsal anlamda hem bakış açısını hem de tekniğime oldukça aslında sosyal medya fayda sağladı diyebilirim.”

Lisans eğitimi sürecinde sosyal medyanın sanatsal gelişimine etkisine ilişkin bir diğer görüş olan grafik programlarını daha iyi kullanma, E açısından şu şekilde ifade edilmiştir:

“Benim grafik ana sanat bakımından çok işime yaradığını ve yani çok şey öğrettiğini düşünüyorum çünkü Instagram’da, Youtube’da kısa kısa yani araştırdıktan sonra algoritma olarak düşüyor ya önümüze. Kısa kısa program açısından örnekler, anlatımlar işte bir tuşun ne yaptığını göstermesi bile çok etkili oluyor benim için bunun da okulda öğrendiğimin üstüne daha etkili olduğunu düşünüyorum.”

Öğretmen adayı E, böylelikle sosyal medyanın grafik ana sanat dersi gibi çeşitli teknolojik araçlara hakim olmayı gerektiren derslerde bilgilere erişim kolaylığı sağladığı ve öğrenimine destek olduğu düşüncesini belirtmiştir. Ayrıca görsel sanatlar öğretmen adayları, lisans eğitimleri sürecinde sanatçı kimliğinin oluşmasında farklı sanatçılardan eserlerin gözlemlenmesi, hatta örnek alınmasının oldukça etkili olduğunu ifade etmiştir. Görsel sanatlar öğretmen adaylarından A’nın konuya ilişkin ifadesi şu şekildedir:

“ [...] sanatçı kimliğini oluştururken bence yarar sağlıyor çünkü insan önce birilerini kopyalayarak bir şeyler yapmaya başlıyor resim anlamında. Bu çocukluktan yetişkinliğe kadar bence bu şekilde devam ediyor. Daha sonra kendi özgün fikirlerini ortaya çıkarmaya başlıyorsun. Bu konuda da sosyal medya gerçekten etkili oluyor.”

Görsel sanatlar öğretmen adayları arasında, sanatsal fikir ve düşünce geliştirme açısından sosyal medyadan feyz alınabileceği düşüncesi de görüşmede yer alan fikirlerdendir.

4.10. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitimi Sürecinde Sosyal Medya Kullanımının Kişisel ve Toplumsal Gelişimlerine Etkisine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular

Araştırmada görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının kişisel ve toplumsal gelişimlerine etkisine ilişkin görüşleri sorulmuş ve görüşleri Tablo 4.10'de sunulmuştur.

Tablo 4.10. *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının kişisel ve toplumsal gelişimine etkisine ilişkin görüşleri*

Kendini topluma tanıtmama/sergileme imkanı sunma
Mizah anlayışını geliştirme
Kelime dağarcığını geliştirme
Eğlenme/mutlu olma
Bilgiye hızla ulaşma
Gündemi takip etme
Bireysel gelişime katkı sağlama
Bazı uygulamaları bu anlamda faydalı/faydasız bulma
Aynı alanda kişilerle etkileşim sağlama
Psikolojik katkı sağlama
Toplumsal anlamda katkı sağlamama

Görsel sanatlar öğretmen adayları, lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının kişisel ve toplumsal gelişimine etkisine ilişkin sosyal medyanın, kendini topluma gösterme imkanı sunması, bilgiye erişim kolaylığı, kelime haznesinin gelişmesi, gündem takibi, alanına yakın bireylere ulaşım imkanı sağlaması açısından etkili bulduklarını ifade etmişlerdir.

Bunun yanında kişisel gelişim, psikolojik ve mental sağlık açısından uzman kişilerin sosyal medya üzerinden paylaşımlarına ulaşabilmenin etkili olduğu belirtilmiştir. Gündem takibinde Twitter gibi sosyal mecraların kişisel ve toplumsal

olarak olumlu etkisi olduğu düşünülse de TikTok gibi uygulamaların aksi yönde bir etkisi olduğu belirtilmiş. Bu anlamda çekinceleri görüşmede yer almıştır. B bu anlamda kendisini şu şekilde ifade etmiştir:

“Ben toplum anlamında baktığınızda, büyük kesime çok fazla sosyal medyanın toplumsal beceriler veya toplumsal değişimler anlamında katkı sağladığını düşünmüyorum. Genelde kendini ifade etmekten çekinen veya fikrinin komik bulunacağını, dalga geçileceğini düşünen bireyler de oluşturdu aslında sosyal medya.”

Bu görüş ile bazı sosyal medya mecralarının kişisel ve toplumsal anlamda katkı sağlamadığı, aksine olumsuz etkisi olduğu düşüncesi görsel sanatlar öğretmen adayları tarafından belirtilmiştir.

4.11. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Sanat Eğitimi Bağlamında Nasıl Faydalandıklarına İlişkin Bulgular

Araştırmada görsel sanatlar öğretmen adaylarının pandemi sürecinde sosyal medyadan sanat eğitimi bağlamında nasıl faydalandıkları sorulmuş ve cevapları Tablo 4.11’de sunulmuştur.

Tablo 4.11. *Görsel sanatlar öğretmen adayları pandemi sürecinde sosyal medyadan sanat eğitimi bağlamında nasıl faydalandılar*

Kaynak araştırmak için faydalanma
Teorik bilgi edinmede faydalanma
Bilgiye ulaşabilmede kolaylık sağladı
Sanatsal gelişimi olumlu etkileme
Sanatsal örnekleri inceleme
Daha fazla bilgiye ulaşabilme
Öğretim elemanına ulaşabilmeyi sağlama
Sosyal medyadan ders yüz yüze ders kadar etkili olmama

Görsel sanatlar öğretmen adayları pandemi sürecinde sosyal medyadan sanat eğitimi bağlamında kaynak taraması ve araştırması yapmak, teorik bilgiye ulaşma, sanatsal örnekleri incelemek, öğretim elemanına ulaşabilmek gibi amaçlarla

faaydalandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcı E bu anlamda görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Yani herhalde en çok bağlandığım dönemdi çünkü her bir ödevin şeyini araştırman gerekiyordu. İşte, fotoğraf dersi alıyorsun lensleri hoca anlatıyor ama işte bununla ilgili yazı çıkarın. Hop lensler bilmem neler. İşte ne bileyim fotoğraf açıları, sokak fotoğrafçılığı, su altı fotoğrafçılığı bunları araştırıp işte tek tek bunlarla ilgili uzun uzun yazılar yazdırıyorlar. Bunları alabileceğim tek yer. İstiyorsan kullanma o dönemde. [...] ne anneme sorabilirim, ne babama sorabilirim. Evde hep beraber olduğumuz için. Direkt açıp oradan okuyup, alıp, hocanın anlattıklarını, hocanın röportajlarını izleyip, tekrar bir araya getirip kullanmak. Derste anlatılan sanat tarihi, batı sanatı gibi derslerde çok hoşuma giden, hocadan öğrendiğimiz şeyleri alıp. Bu da çok güzel bir esermiş deyip kendi sosyal medyamda paylaşıp ‘bu da böyle’ falan deyip altına yazdığım ya da çektiğim fotoğrafları, hala paylaşmayı çok severim. Bunları sosyal medyamda, Instagram’da hala kullandığım, yani bu şekilde hep bir etkileşim halinde olduğum dönemdi. Çok faydasını da gördüm açıkçası.”

Bu ifade ile E, sosyal medyanın etkileşime yönelik faydalarını pandemi dönemi özelinde ifade etmiştir. Görsel sanatlar öğretmen adayları ayrıca, pandemi sürecinde canlı dersler bağlamında eğitimlerini sürdürmüşler ancak bu eğitim sürecinin yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığı görüşünü dile getirmişlerdir.

4.12. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Mesleki Yaşamında Sosyal Medyayı Kullanmaya İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular

Araştırmada görsel sanatlar öğretmen adaylarının mesleki yaşamında sosyal medyayı kullanmaya dair görüşleri sorulmuş ve görüşleri Tablo 4.12’de sunulmuştur.

Tablo 4.12. *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının mesleki yaşamında sosyal medyayı kullanmaya dair görüşleri*

Meslek yaşamında yeterli düzeyde kullanma
Az kullanma
Prosedürlerden çekinme
Yaş sınırına dikkat etme
Youtube’den faydalanma
Sosyal medya üzerinden ödev verme
Sosyal medya üzerinden video izletme

Görsel bağlamda yararlanma
Olumsuz yönlerinin farkında olma
Kontrollü kullanma
Öğrencilerin fikirleri/çalışmalarını paylaşma
Çevrimiçi öğrenme sürecinde kullanmama
Sosyal medyayı çok kullanmama

Tablo 4.12. de görüldüğü üzere, görsel sanatlar öğretmen adaylarının mesleki yaşamlarında sosyal medyayı kullanmaya dair görüşlerini; meslek yaşamında yeterli düzeyde kullanma, az kullanma, meslek yaşamında sosyal medya kullanımında prosedürlerden çekinme, yaş sınırına dikkat etme, Youtube uygulamasından faydalanma, öğrencileri sosyal medya üzerinden ödevlendirme, öğrencilere sosyal medya üzerinden video izletme, sosyal medyadan görsel bağlamda yararlanma, meslek yaşamında sosyal medya kullanacakları durumlarda sosyal medyanın olumsuz yönlerinin farkında olma, böylelikle kontrollü kullanma, öğrencilerin fikirlerini/çalışmalarını sosyal medyada paylaşma, çevrimiçi öğrenme sürecinde kullanmama, sosyal medyayı çok kullanmama olarak belirtmişlerdir.

Meslek yaşamlarında öğrencilerinin kendi aralarında çeşitli düşünce ve çalışmalarını paylaşabilme imkanı sağlaması açısından sosyal medyanın etkili olacağı düşünülmüştür. Bu konuda görüşlerini B şu şekilde ifade etmiştir:

“Öğrencilerimin, fikirlerini, çalışmalarını düşüncelerini veya bu tip fikirlerini paylaşabileceği bir konu olarak sosyal medyayı aslında öğrencilerime aktarmayı düşünürüm ben. Fikirlerini paylaşabilirler, çalışmalarını paylaşabilirler ve bunları birlikte düşüncelerini paylaşma yetisi yanında düşüncelerine gelebilecek eleştirileri de kaldırabilme ve eleştirileri kendilerine yeni yollar yaratabilme fırsatı olarak görüyorum aslında sosyal medyayı ama çevrim içi öğrenme süreci gibi öğrencilerime vermek istediklerimi sosyal medyaya taşıma üzerine herhangi bir şey düşünmüyorum çünkü hayat sosyal medyadan ibaret olmamalı ki teknoloji bu kadar hızlı gelişirken, sosyal medya bu kadar büyürken gelecek nesiller için aslında bu bir tehlike olarak görülüyor çünkü hayatın tamamıyla sosyal medyaya indirgenmesi, onları bundan uzaklaştırmak için sosyal medyanın sadece onları geliştirebilecek kısımlarını kullanmalarını, geliştirebilecek biçimde kullanmalarını gösterebilecek biçimde mesleki hayatıma dahil edebilirim ama dediğim gibi öğrencilere çevrim içi eğitim süreci ile bilgi aktarımı gibi bir sürecin doğru olduğunu düşünmüyorum.”

Görsel sanatlar öğretmen adayları, meslek yaşamlarında sosyal medyadan faydalanmayı düşünseler de pek çoğu sosyal medyanın eğitim-öğretim sürecine dahil

olması konusunda çekincelerini dile getirmişlerdir. Görsel sanatlar öğretmen adaylarından D, sosyal medyanın sanat eğitiminde kullanılması dahilinde sınırlı olması, sosyal medyanın oluşturabileceği olumsuz yönlerin farkında olunması, oluşabilecek kötüye kullanım ve bilgi kirliliğinin önüne geçilmesi takdirinde sosyal medyayı meslek yaşamında kullanabileceğini ifade etmiştir.

Ayrıca öğrencilerin pek çoğunun sosyal medya mecralarına küçük yaşlardan itibaren aşına oldukları düşüncesi ifade edilerek sosyal medya kullanımına bu yaşlarda dikkat edilmesi gerekliliği belirtilmiştir. Konuya ilişkin olarak B'nin görüşleri şu şekildedir:

“Youtube’da bir dünya içerik tüketirilebilir çocuklarla ama ben sadece çocukları bunun içine dahil etmem. Benim yönlendirmem doğrultusunda olur. Ayrıca zaten hangi yaşa hitap edeceğiz bilmiyorum. Belki ilköğretim belki ortaöğretim belki yükseköğretim bilmiyorum ama reşit olması falan da gerekiyor. Bir dünya prosedür var işin arkasında. Bizzat karşılıklı paylaşımda bulunmam. Çocuklarla okul fotoğrafı çekilip sosyal medyada paylaşp ailelerin, velilerin aralarında gezinmesini istemem. Ben mantıksız olduğunu düşünüyorum.”

Bu ifadeyle meslek yaşamında sosyal medyanın kullanımına ilişkin prosedürlerden çekinceleri de ek olarak belirtilmiştir.

4.13. Diğer görüş ve öneriler

Araştırmada görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitiminde sosyal medyanın yerine ilişkin diğer görüş ve önerileri sorulmuş, görüş ve önerileri Tablo 4.13’de sunulmuştur.

Tablo 4.13. *Diğer görüş ve öneriler*

Doğru kullanılmalı
Daha faydalı sosyal medya uygulamalarından faydalanılmalı
Artivive, SketchAR gibi
Görsellere ulaşma
Sanat eserleri hakkında bireylerin farklı görüşlerine ulaşma
Çok büyük katkı sağladığını düşünmeme

Sosyal medyayı amaca yönelik ve doğru bir şekilde kullanma, sanat eğitiminde örnek verilen ‘Artivive, SketchAR’ gibi daha faydalı olacağı düşünülen uygulamalardan

faydalanma, çeşitli görsellere ulaşabilme, sanat eserleri hakkında bireylerin farklı görüşlerine ulaşma ve sosyal medyanın sanat eğitime çok büyük katkı sağladığını düşünmeme görüşleri diğer görüş ve öneriler başlığı altında tablo 4.13’de sıralanmıştır.

Sosyal medya mecralarının sanat eğitimi açısından doğru ve amaca yönelik kullanımına ilişkin D’nin görüş ve önerileri şu şekildedir:

“[...] görsellere ulaşma veya sanat eserleri hakkında farklı bireylerin görüşlerine ulaşabilme anlamında sosyal medya bence derse daha fazla dahil edilmelidir ama sadece bu bahsettiğim süreç için, bahsettiğim konuyla alakalı. Onun dışında sosyal medyanın dediğim gibi diğer kısmı ne sanat eğitime ne bireye ne de herhangi bir ders sürecine çok büyük bir katkı sağlayacağını düşünmüyorum.”

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının görüşleri, açıklamadan da çıkarılacağı üzere; sosyal medyanın ders odaklı bir eğitim sürecine dahil olmaması durumunda katkı sağlamayacağı yönündedir. Sanat eğitiminde popüler sosyal medya mecralarını kullanmaktansa, Artivive, SketchAR gibi yeni ve sanatsal olarak daha odaklı uygulamaların kullanılmasının daha etkili olabileceği ifade edilmiştir.

Görsel sanatlar öğretmen adayları ayrıca, toplum olarak araştırmaya değer vermediğimizi, böyle bir toplumda sanatın ve sanat eğitiminin sosyal medya mecrası olarak popüler olandan uzak bir yapısı olması gerektiğini belirtmişlerdir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara, ortaya çıkan sonuçların ilgili alanyazın çerçevesinde tartışılmasına ve gelecek araştırmalara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, 4. sınıf görsel sanatlar öğretmen adaylarının görüşleriyle sanat eğitiminde sosyal medya kullanılmasına ilişkin veri elde etmek amaçlanmıştır. Elde edilen veriler aracılığıyla araştırmanın, sanat eğitimi ve sosyal medya bağlamında yapılacak olan diğer araştırmalara ışık tutabilmesi önemsenmektedir. Bu hedef doğrultusunda Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim Öğretmenliği, 4. sınıfta okumakta olan 6 öğrenci ile odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen odak grup görüşmesi ile öğrencilere yarı yapılandırılmış görüşme soruları yönlendirilmiştir. Elde edilen veriler ve alanyazın dikkate alınarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarına günlük sosyal medya kullanım durumları ve bunun ne kadarını sanat eğitimi süreçleri için ayırdıkları sorulmuştur. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının günlük sosyal medya kullanımlarının sırasıyla: 5-7 saat, 1-1.5 saat, 4-5 saat, 4-6 saat, 5-6 saat ve 7-9 saat aralığında kullanım süreleri olduğu görüşmede yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar ile elde edilmiştir. Bu verilerden yola çıkılarak görsel sanatlar öğretmen adaylarının günlük sosyal medya kullanım sürelerinin 1 ile 9 saat aralığında değişkenlik gösterdiği söylenebilir. Görsel sanatlar öğretmen adayları belirtilen günlük sosyal medya kullanım sürelerinin %30, %40, %50'lik oranlarda sanat eğitiminde kullanmak amaçlı ayırdıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan bir araştırmada, Çömlekçi ve Başol (2019, s.183), üniversite öğrencilerinin sosyal medyada günde yaklaşık olarak 4 saat 16 dakika geçirdikleri görülmüştür. Araştırmada çıkan sonuçlar, bu araştırmada bulunan günlük kullanım sürelerine oldukça yakındır.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım amaçlarını belirlemek açısından ne amaçla sosyal medya platformlarını kullandıkları sorulmuştur. Görsel sanatlar öğretmen adayları, sosyal medya içeriklerini merak ettikleri ve bu duyguya karşılık sosyal medya kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca görsel sanatlar öğretmen adaylarının kendilerini geliştirme, sınavlara hazırlanma, çeşitli sanatsal

aktivitelerden faydalanma, ödev hazırlama, dersler için sunum hazırlama, araştırma yapma, gündem takibi, ruh sağlığı ve rehabilitasyon, eğlence, görsellerden yararlanma amaçları doğrultusunda sosyal medya kullandıkları belirlenmiştir. Görsel sanatlar öğretmen adayları, sosyal medyayı özellikle görsel içerik bakımından zengin olması ve içeriğin sosyal medya aracılığıyla daha kolay tüketilebilir olması sebebiyle aldıkları sanat eğitiminde yararlanmak amacıyla kullanmaktadırlar. Çömlekçi ve Başol (2019, s. 182) yaptıkları araştırmada 763 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirdikleri ankette üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı kullanmada çoğunlukla eğlence, iletişim, gündem takibi, mesajlaşma ve boş zamanlarını değerlendirmeyi amaçladığı belirtilmiştir. Üniversite öğrencilerinin sosyal medyanın kişisel gelişim amaçlı kullanımlarının ise düşük bir seviyede yer aldığı ifade edilmiştir. Bu araştırma sonuçlarından yola çıkılarak görsel sanatlar öğretmen adaylarının da diğer üniversite öğrencileri gibi hem eğlence hem de gündem takibi ve iletişim kurmak amacıyla sosyal medyayı kullandıkları görülmektedir. Görsel sanatlar öğretmen adayları ayrıca kendi alanları ile alakalı konularda bilgi edinmek, görsel verilerden yararlanmak maksadıyla da sıklıkla kullanıyor olmaları ile diğer üniversite öğrencilerinden sosyal medyayı kullanım amaçları bakımından farklılık göstermektedirler. Görsel sanatlar öğretmen adayları sanat eğitiminde fikir edinmek, sanatsal bilgi birikimlerini artırmak amacıyla sosyal medya dışında yer alan diğer internet siteleri üzerinden tezlere, makalelere ulaştıklarını ayrıca ifade etmişlerdir. Hiçyılmaz (2020, s.592), görsel sanatlar öğretmen adayları genellikle sosyal medya platformlarını alanındaki haber ve gelişmeleri takip etmek amacıyla kullanmaktadırlar. Bununla beraber arkadaşlarıyla iletişim kurmak, kendileri ile ilgili bilgi paylaşımı yapmak, zaman geçirmek, haber almak ve sanatçıların paylaşımlarını takip etmek için de sosyal medyayı kullandıklarını belirtmişlerdir.

Sanat eğitimi bağlamında görsel sanatlar öğretmen adayları en çok Youtube, Pinterest, Behance, Whatsapp, Instagram ve diğer sanatsal içerikli blog sitelerini kullanmışlardır. Bu sosyal medya platformlarını sanat eğitimi bağlamında sıklıkla kullanma sebepleri daha çok görsel içerik bakımından zengin ve kolay ulaşılabilir yapıda olmalarıdır. Ayrıca görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitimi bağlamında sıklıkla kullandıkları bu sosyal medya uygulamalarının günümüzde popüler olan uygulamalar oldukları dikkat çekicidir. Çavuş (2022, s.21) yapmış olduğu araştırmada üniversite öğrencilerinin en çok tercih ettiği sosyal medya platformlarının sırasıyla Instagram, Whatsapp ve YouTube olduğu sonucuna varmıştır. Sanat eğitimi kapsamında ve dışında

üniversite öğrencilerinin çoğunlukla kullandıkları sosyal medya platformlarının benzerlik gösterdiği çıkarımında bulunulabilir. Benzerliğin nedenleri arasında bu sosyal medya platformlarının başlıca bilinen popüler uygulamalar olmaları ve böylelikle yüksek paylaşım sayılarına ulaşabilmeleri yer alabilir. Sanat eğitimi bağlamında görsel sanatlar öğretmen adayları diğer üniversite öğrencilerinden farklı olarak sıklıkla Pinterest ve Behance uygulamalarını da kullanmaktadırlar. Sanat eğitimi bağlamında bu uygulamaların diğer uygulamalara kıyasla daha sanat ve görsellik odaklı bir yapıda oldukları söylenebilir.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya mecraları aracılığıyla hazırlandıkları başlıca dersler; Sanat Tarihi, Ana sanat (Resim/Grafik), Sanat Felsefesi, Çözümsel Desen, Görsel Pedagoji, Yan sanat (Heykel/Grafik), Geleneksel Türk El Sanatları olmuştur. Görsel sanatlar öğretmen adayları pek çok derse hazırlanmak için sosyal medya platformlarından yararlanmaktadır. Sosyal medya araçlarının çok yönlü oluşu farklı yapıda derslere hazırlanırken kullanılması açısından sanat eğitimi süreçlerinde etkili olduğu gözlemlenmektedir.

Görsel sanatlar öğretmen adayları, sanat eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımına ilişkin olarak, sosyal medya ile bilgiye daha hızlı ulaşabildiklerini, sosyal becerilerini geliştirerek kendini ifade edebilme becerilerini geliştirdiğini, kişiler arası iletişimi kolaylaştırdığı görüşleri oluşmuştur. Görsel sanat öğretmen adayları, sosyal medyanın etkili ve faydalı kullanılabilecek içeriklere sahip olduğu konusunda hem fikirdirler. Bu anlamda sosyal medyanın sanat eğitiminde doğru bir şekilde işe koşulduğunda etkili olabileceği düşüncesi oluşmuştur. Özkan (2019, s.87), yapmış olduğu araştırmada öğretmen adaylarının pek çoğunun sosyal medyanın okul faaliyetlerini destekleyen bir rolü olduğunu belirtmiştir. Sosyal meyanın erişimi kolay hale getiren yapısı öğretmen adaylarını sosyal medyayı aktif kullanmalarına neden olmaktadır. İletişim kurmak, fikir paylaşmak, eğlenmek, öğrenmeyi basitleştirmek, takipçi olmak ya da paylaşım yapmak gibi durumların yeni nesil ihtiyaçlar olduğunu belirtmiştir.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitiminde öğretim elemanlarının etkin kullanıp kullandığına ilişkin görüşleri çeşitlilik göstermiştir. Öğretim elemanlarının sanat eğitiminde sosyal medyayı kullanım durumlarının dersten derse değişiklik gösterdiği de belirtilmiştir. Kimi etkinliklerde ders içeriği ile alakalı alan uzmanlarıyla

sosyal medya uygulamaları üzerinden görüştürüldüğü ve bunun sanat eğitimi açısından etkili oluşu görsel sanatlar öğretmen adayları tarafından ifade edilmiştir. Öğretim elemanlarının sosyal medyayı kullanmadaki etkinliği öğretim elemanlarının yaşıyla ters orantılı bir şekilde değişiklik gösterdiği durumlar ifade edilmiştir. Bu durumun oluşmasında sosyal medya teknolojilerinin son yıllarda etkinliğini arttırması ve hızlı değişiklik gösteren yapısının etkili olduğu söylenebilir. Görüşmede bazı öğrenciler, öğretim elemanlarının yeterli etkinlikte kullandığını ifade ederken bazı öğrenciler ise yeterli etkinlikte kullanmadığını ifade etmişlerdir. Karagöz ve Mamur (2022), yaptıkları araştırmada, uzaktan eğitimin ilk uygulamalarında çeşitli zorluklar yaşandığını gözlemlemişlerdir. Öğrencilerin derse katılımı ve öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin bu zorluğu etkileyen başlıca faktörler olduğu belirtilmiştir.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının sanat eğitimi sürecinde nasıl kullanabileceklerine ilişkin görüşleri; öğretim elemanının derse dahil etme süresi, ders içeriği, dersin yapısına göre değişiklik göstermiştir. Derse dahil edildiği zamanın dersin işleyişini doğrudan etkilemeden, ders konusunun odağını değiştirerek farklı bir objektif sunması bakımından kullanılmasının, derse olan ilgiyi artırabileceği düşüncesi oluşmuştur. Ders konusuyla ilintili çeşitli görsellere ulaşılabilmesi, dersle alakalı geri dönütlerin alınabilmesi açısından da kullanılabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca görsel zekaya sahip bireylerin görsel ve etkileşimle daha kolay öğrenebildiği düşünüldüğünde ders içeriğine ilişkin olarak öğrencilerin ilgisini çekebilecek etkinlikler oluşturmanın da etkili olacağı fikri oluşmuştur. Sarsar ve Başbay (2015), yaptıkları araştırmada öğrencilerin sosyal medya destekli bir eğitim-öğretim sürecinde, ders içeriğine ilişkin ilgi alakasının arttığını, ortaya koymaktadırlar. Öğrenciler bu tarz bir yapıyı eğlenceli, samimi ve daha verimli bulmuşlardır.

Görsel sanatlar öğretmen adayları, lisans eğitimleri sürecinde sosyal medya kullanımlarının mesleki gelişimlerine etkisine ilişkin olarak sosyal medyanın farklı fikirler edinebilmeye açık, keşfetmeye olanaklı bir alan olduğunu ifade etmişlerdir. Bu anlamda diğer internet uygulamalarından farklı olarak pek çok kişinin düşünce ve fikirlerinin sosyal medyada yer etmesinin öğrenme, iletişim ve pedagojik becerilerinde etkili olduğunu belirtilmişlerdir. Sosyal medya paylaşımlarından öğretmenlik mesleğine ilişkin örnek oluşturabilecek etkinlik ve uygulamaların paylaşılması, görsel sanatlar öğretmen adaylarının mesleki yaşantılarında kullanabilecekleri farklı yöntem ve

teknikleri keşfedebilmelerine olanak tanımaktadır. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, sosyal medya aracılığıyla farklı kültürde pek çok insanla iletişim halinde olması ise öğretmen adayları açısından farklı gereksinimde ve kültürde öğrencileri anlayabilmek açısından önemlidir. Küçükali ve Serçemeli (2019), akademisyenler özelinde yapmış oldukları araştırmada, akademisyenlerin sosyal medyayı toplumun diğer kesimlerine oranla daha bilinçli bir şekilde kullandıklarını gözlemlemiştir. Gençlerde sosyal medya kullanımı konusunda farkındalığın artırılması önemlidir. Bu bakımdan çeşitli eğitim ve seminer çalışmalarının düzenlenmesi ile akademisyenlerin bilgi ve birikimlerinden yararlanılması etkili olacaktır. Yılmazsoy ve Kahraman (2017), tarafından yapılan bir diğer araştırmada ise öğrencilerin Facebook'a bağımlılıklarının yüksek olduğu, bu bakımdan eğitime yönelik etkinliğinin artırılması görüşü belirtilmiştir.

Görsel sanatlar öğretmen adayları, sosyal medyanın sanat eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının sanatsal gelişimine etkilerine ilişkin olarak öğrenme ve fikir üretebilme açısından etkili olduğunu belirtmişlerdir. Popüler sosyal medya uygulamalarının pek çoğunun hızlı tüketilebilir yapıda olması, görsel içeriğinin fazla olmasıyla da ilişkilidir. Bu bakımdan görsel sanatlar öğretmen adayları, sosyal medyada sanat içerikli paylaşımlara daha hızlı ve kolay bir şekilde ulaşabilmektedir. Konuyla ilgili olarak Özkan (2019), sosyal medyadan paylaşılan film, video ve mesleki çalışmaların, öğretmen adaylarının sanatsal gelişim ve süreçlerine olumlu anlamda etkisi olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Öğretmen adaylarının, sosyal medya sayesinde her hangi bir konu hakkında kolaylıkla bilgi sahibi olabildiğini belirterek, bu durumun eğitim ve sanatsal öğrenme sürecinde oldukça etkili olduğuna değinmiştir. Bir başka araştırmada Menteşe (2013), sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımıyla ilgili okul yöneticileri ve öğretmenlere anket uygulayarak görüşlerini almıştır. Araştırma sonucunda konuyla ilgili olarak, öğrencilerin düşünce dünyasını geliştirdiği, ders ortamını zenginleştirdiği, öğrenciyi iletişime daha açık ve sosyal hale getirdiği, sınıf içi ve dışı materyallere daha kolay ulaştığı görüşlerine ulaşmıştır. Ayrıca görsel sanatlar öğretmen adayları sanat ve eğitim alanında dikkatlerini çeken profilleri ve kanalları takip etme fırsatı bulmuşlardır. Konuk ve Güntaş (2019), yaptıkları araştırmada konuya ilişkin olarak, sosyal medyanın, eğitim paydaşları açısından eğitim ve öğretim aracı olarak kullanılabilme potansiyelinden söz etmişlerdir. Youtube'da paylaşılan videoların hızlı öğrenmeye neden olmasının özellikle üzerinde durmuşlardır.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sürecinde sosyal medya kullanımlarının kişisel ve toplumsal gelişimlerine ilişkin olarak, iletişim becerilerinin sosyal medya uygulamalarının etkin kullanılmasıyla geliştiği ifade edilmiştir. Buna istinaden kelime haznelerinin geliştiği de belirtilmiştir. Pek çok iletişim aracının sosyal medya platformları tarafından işe koşulması, sosyal medyanın karşılıklı iletişimi etkin hale getiren yapısı bu anlamda ön plana çıkmıştır. Birçok görsel sanatlar öğretmen adayı sosyal medyanın kendisini topluma gösterme imkanı sunduğunu belirterek yeni bir paylaşım alanı sunduğunu belirtmiştir. Bu paylaşım alanı gerekse sanatsal içerikleri gerekse günlük fikir ve düşünce paylaşımı gibi amaçlar için kullanılabilir. Görsel sanatlar öğretmen adayları ayrıca sosyal medya platformlarını gündem takibi yapabilmek ve basit eğlence ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla da kullanmaktadırlar. Çömlekçi ve Başol (2019), yaptıkları araştırmada gençlerin sosyal medya kullanım amaçlarını incelemişlerdir. Araştırmada gençlerin, iletişim, eğlence, gündem takibi, mesajlaşma ve boş vakitlerini değerlendirmek amaçlı sosyal medya kullanımları ön plana çıkmıştır. Bilgiye erişim, çeşitli bilgi paylaşımı gibi sosyal medyanın kişisel gelişimi destekleyici amaçlı kullanımının ise daha az olduğu görülmüştür.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının pandemi sürecinde sosyal medyadan sanat eğitimi bağlamında nasıl faydalandıklarına ilişkin olarak, öncelikle bir öğrenci olarak diğer sınıf arkadaşları ve öğretim elemanlarıyla iletişim kurabilmeleri bakımından kullanım sıklığının arttığı belirtilmiştir. Ekemen (2022), yapmış olduğu araştırma sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitim süreciyle teknolojik araçları kullanmaya başlamasının, öğrenim sürecini kolaylaştırdığını ifade etmiştir. Pandemi sürecinde öğrenciler sosyal alanlardan uzaklaşmış, dolayısıyla evde daha çok vakit geçirmeye başlamışlardır. Derslere ulaşım kolaylığı ve interaktif olarak katılım sağlanabiliyor oluşu bu teknolojinin güçlü yanlarını oluşturduğunu belirtmişlerdir. Pandemi sürecinde sanat eğitimi öğrencileri, yüz yüze eğitimden uzak kalmaları sebebi ile sanat eğitiminde kaynak araştırması yapmak, sanatsal örnekleri incelemek ve teorik derslerde bilgi edinmek amaçlı sosyal medya platformlarını kullanmışlardır. Yıldırım ve İpek (2020), yapmış oldukları araştırmada özellikle katılımcıların ilgi alanlarına yönelik içerikleri takip ettiklerini, edebiyat, fotoğraf ve eğitim alanlarında bilgi edinmek amacıyla kullandıklarını belirtmiştir. Pandemi döneminde evde kalınan sürenin artması, bireylerin beğenilme kaygılarını da artırmıştır. Bu nedenle sosyal medya paylaşımlarının arttığı araştırmada görülmüştür. Bu bakımdan sosyal medya mecralarının sunduğu araçlardan daha çok bu

eksiği kapatabilecek bir şekilde faydalanmışlardır. Buyurgan ve Demirel (2021, s.613) yapmış oldukları araştırmada pandemi sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarının derslerin işlenişi bakımından yüz yüze eğitime göre çeşitli zorluklar yarattığı belirtilmiştir. Uzaktan eğitimin özellikle sanatsal ürün ortaya koyulması gereken uygulamalarda ders verimliliğini etkilediği belirtilmiştir. Bu gibi durumların sanat eğitiminde olduğu düşünüldüğünde, görsel sanatlar öğretmen adaylarının pandemi sürecinde sanat eğitimi ihtiyaçlarını karşılayabilmek açısından sosyal medya platformlarına yöneldikleri söylenebilir.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının mesleki yaşamında sosyal medyayı kullanmaya dair görüşlerine ilişkin olarak, derslerin etkinliğini artırabilecek bir araç olarak dahil edebileceğini ifade etmişlerdir. Ders sürecinde farklı sosyal medya mecraları üzerinden video izlenmek, çeşitli görsellere erişebilmek açısından kullanılabileceği belirtilmiştir. Sosyal medya platformlarında paylaşım grupları oluşturularak ödev, proje ve eserlerin tartışılabileceği ortamların etkili olabileceği düşünülmüştür. Bu tür kullanımların etkili olacağı düşünülmeyle birlikte birçok görsel sanatlar öğretmen adayı, sosyal medyanın öğrenciler açısından olumsuz etki gösterebileceği yönlerinin sanat eğitimcisi tarafından farkında olunması gerekliliğini belirtmiştir. Bu bakımdan mesleki yaşamda sosyal medya teknolojilerinin kullanımı konusunda dikkat edilmesi gerekmektedir. Görsel sanatlar öğretmen adayları sosyal medya teknolojilerini sanat eğitiminde kullanma konusunda istekli olsa da gerekli prosedürler konusunda endişelerini belirtmişlerdir. Özellikle sosyal medya platformlarının bazılarında yaş sınırı aranmaksızın öğrenciyi yanlış yönlendirebilecek paylaşımların yer alması endişe edilen diğer durumlardandır. Özşavaş Uluçay (2017) yapmış olduğu araştırmada özellikle eğitim alanında sosyal medya platformlarının, öğrenciye doğru bir şekilde aktarılması ve eğitime araç olabilecek bir yapıda sunulması ile etkili olabileceğini belirtmiştir. Sosyal medyanın uygulamalara destek videolar paylaşma ve görsel verilere hızlı ulaşma becerileri, öğrencilerin sosyal öğrenme hedeflerine ulaşabilmesi açısından eğitim alanına uyumlu olduğu ifade edilmiştir. Ancak öğrencilerin sosyal medyadan yanlış bilgiler öğrenebilmeleri, taklit etme ve kopyalama gibi sanat eğitimi süreçlerini bozabilecek durumlar içerisine girebilmeleri de mümkündür. Sanat eğitimi sürecinde sosyal medyanın bu yapısına dikkat edilmesi gerekliliği araştırmada belirtilmiştir.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının diğer görüşlerine ilişkin olarak; görsel sanatlar öğretmen adayları eğer ders sürecinde sosyal medya platformlarından yararlanılacaksa bu platformların, günümüzün popüler sosyal medya uygulamalarının dışında sanat içeriği yüksek ve daha amaca yönelik paylaşımların yer aldığı mecralardan olması gerekliliğini ifade etmişlerdir. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sürecinde yapmış oldukları bazı araştırma çalışmalarında Artivive, SketchAR gibi uygulamaları deneyimleme fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir. Bu gibi hem farklı araçları tecrübe etme imkanı sunan hem de daha sanat maksatlı uygulamaların kullanılması gerekliliği belirtilmiştir.

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, sosyal medya platformlarını konu alan sorulara verdikleri cevaplardan yola çıkılarak, öğretmen adaylarının sosyal medya platformlarının kapsamına ilişkin bilgi birikimleri değişkenlik gösterdiği söylenebilir. Araştırmada öğretmen adaylarının genel olarak popüler sosyal medya uygulamalarını dikkate alarak cevaplar verdiği görülmüş ve araştırma da sorulan sorulara verilen cevaplar çoğunlukla bu ekseninde şekillenmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak;

- Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sürecinde kullanıma sunulan sosyal medya araçları hakkında bilgilendirmeler yapması,
- Eğitim anlayışının gençleştirilmesi ve çağdaşlaşması açısından teknolojinin önemli kazanımlarının, sanat eğitimi sürecine uyumlu olabilecek şekilde entegre edilmesi,
- Sanat eğitiminde etkili olabilecek, öğrenci kazanımlarını ve etkinliğini artırmayı hedefleyen, kurumsal ve güvenilir sosyal medya uygulamaları oluşturulması,
- Sanat eğitimi paydaşlarının, çevrim içi müzeleri takip ederek bu eserler hakkında çeşitli sanat sohbetlerine katılarak sanatsal bilgi ve birikimini artırabileceği sosyal medya platformları oluşturulması önerilmektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak araştırmacılara ise;

- Sosyal medya alanında yapılacak bundan sonraki araştırmalarda daha doğru veri edilebilmesi bakımından katılımcı grubunun sosyal medyanın tanımına ve kapsamına hakim olması,
- Sosyal medya ve sanat eğitimi kapsamında yapılacak olan araştırmalarda, katılımcı grubunun alanla alakalı bilgi seviyesini artırmak amaçlı ön uygulamalar düzenlenmesi,
- Çağın gelişen teknolojisi olarak pek çok alanla sosyal medya bağlantılı araştırmalar yapılmaktadır. Ancak sosyal medya ve sanat eğitimi kapsamında yapılan araştırmalar alanyazın incelendiğinde yetersiz görölmektedir. Bu bakımdan sosyal medya ve sanat eğitimi kapsamında daha fazla araştırma yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akın, D. ve Çakmak, S. (2023). Sanal gerçeklik: Sanat mekanlarının dijital dönüşümü. *Akademik Sanat*, (20), 107-122.
- Akkurt, S. ve Boratav, O. (2018). Neden sanat eğitimi?. *International Journal of Scholars in Education*, 1(1), 54-60.
- Alikılıç, Ö. ve Onat, F. (2007). Bir halkla ilişkiler aracı olarak kurumsal bloglar. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 2(8), 899-927. <https://doi.org/10.19168/jyu.06161> (Erişim Tarihi: 07.05.2024)
- Altaş Ş. (2014). *Sosyal paylaşım sitesi Facebook aracılığı ile gerçekleştirilen görsel kültür çalışmalarının ortaokul 3. sınıf öğrencilerinin resimsel anlatımlarına yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arslan M. H. (2023). *Sosyal medya okuryazarlığı bağlamında ortaöğretim öğrencilerinin sosyal medya kullanımları: TikTok örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydoğan, F. ve Kırık, A. M. (2012). Alternatif medya olarak yeni medya. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (18), 58-69.
- Aykut, A. (2006). Günümüzde görsel sanatlar eğitiminde kullanılan yöntemler. Erciyes Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 33-42.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri Nvivo ile nitel veri analizi*. (2. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bulut, İ. (2014). 21. yüzyılda yeni teknolojilerin yarattığı sanat anlayışları ve görsel sanatlar öğretmeni yetiştiren kurumların eğitim programlarındaki yeri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 117-132.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2007). *Sanat eğitimi ve öğretimi: eğitimin her kademesine yönelik yöntem ve teknikler*. (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Buyurgan, S. ve Demirel, İ. N. (2022). Uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulamalı sanat derslerine yönelik akademisyen görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(1), 585-620.
- Castro, J. C. (2012). Learning and teaching art through social media. *Studies in Art Education*, 53(2), 152- 169.

- Çakır, H. ve Topçu, H. (2005). Bir iletişim dili olarak internet. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19. 71-96. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/231597> (Erişim Tarihi: 28.11.2022)
- Çam, E. (2012). *Öğretmen adaylarının eğitsel ve genel amaçlı Facebook kullanımları ve Facebook bağımlılıkları (SAÜ Eğitim Fakültesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çavuş, S. (2022). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımları üzerine bir alan araştırması: Aksaray Üniversitesi örneği. *İNİF E- Dergi*, 7(2), 9-25.
- Çelik, İ. (2012). *Öğretmen adaylarının sosyal ağ (Facebook) kullanımlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çığır, E. (2016). *Görsel sanatlar öğretimine yönelik sosyal ağ odaklı görsel kültür uygulamalarının incelenmesi*. Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çömlekçi, M. F. ve Başol, O. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 173-188.
- Dal, N. E. ve Dal, V. (2015). Kişilik özellikleri ve sosyal ağ sitesi kullanım alışkanlıkları: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 144-162.
- Değerli, A. S., Sürmeli, K. ve Alatlı, B. (2022). Sanat ve tasarım fakültesi öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçlarının belirlenmesi. *Turkish Studies*, 17(6), 1333-1358
- Demirel Ö. ve Kaya Z. (2007). Eğitim bilimine giriş. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dondurucu, Z. ve Uluçay, A. P. (2015). Yeni medya ortamlarında nefret söylemi: Eşcinsellere yönelik nefret söylemi içeren videoların Youtube üzerinden incelenmesi. *International Journal Of Social Sciences And Education Research*, 3(1), 875-902.
- Ekemen M. (2022). *Web 2.0 araçları ile zenginleştirilmiş sosyal medya destekli fen öğretiminin 6. sınıf öğrencilerinin sosyal medya kullanım durumlarına, dijital okuryazarlık düzeylerine ve eleştirel düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Eldeniz, L. (2010). İkinci medya çağında internet (Der. F. Aydoğan ve A. Akyüz). *İkinci medya çağı'nda etkileşimin rolü ve Web*, 2. 21, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti..
- Eraslan L. ve Eser Çakıcı D. (2015). *Sosyal medya toplum araştırma: Sosyal Medya Sosyolojisine Giriş*, 5-9. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Erkmen, A., Kılıç, M. A. ve Kutsal, D. (2020). Covid-19 salgını sürecinde İstanbul'daki sanat müzelerinin erişilebilirliği: Sosyal medya ve dijital uygulamalar üzerinden bir değerlendirme. *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(22): 271-289.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). *Eğitime giriş*. İzmir: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Fuchs, C. (2011). New media, Web 2.0 and surveillance. *Sociology Compass*, 5(2): 134-147.
- Fuchs, C. (2017). *Social media: A critical introduction*. (2nd edition). London: Sage.
- Hiçyılmaz, Y. (2020). Sınıf öğretmenleri adaylarının görsel sanatlar eğitimi dersine yönelik görüşleri. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 39(3 100. Yıl Eğitim Sempozyumu Özel Sayı), 316-328.
- Karagöl, A. (2022). *Sosyal medya ve sanat ilişkisi*. Doktora Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karagöl, A. ve Kaplanoğlu, L. (2022). Sosyal medya ve sanat ilişkisi bağlamında sanat profesyonellerinin sosyal medya kullanımı. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 8 (1), 126-138.
- Karagöz, C. T. ve Mamur, N. (2022). Covid-19 salgın sürecinde görsel sanatlar eğitimi: Görsel sanatlar öğretmenlerinin deneyimleri üzerine bir durum çalışması. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 78-97.
- Karakaya, N. B. (2019). *Investigation of social media presence of early childhood educators*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırıçoğlu, Tekin O. (2002). *Sanatta eğitim: görmek, öğrenmek, yaratmak* (2. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Konuk, N. ve Güntaş, S. (2019). Sosyal medya kullanımı eğitimi ve bir eğitim aracı olarak sosyal medya kullanımı. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 3(4), 1-25.

- Küçükali, A. ve Serçemeli, C. (2019). Akademisyenlerin sosyal medya kullanımı: Atatürk üniversitesi örneği. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 202-219.
- Merriam, S.B. (2015). *Nitel araştırma, desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev: S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık. (3. baskı)
- Menteşe, M. (2013). Sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımına ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tuğlu, B. (2017). Ortaokul öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçları ve sosyal medya kullanımlarına ilişkin tutumları. Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Sakarya.
- Otcie, W.O ve Pedaste, M. (2020), Using social media for learning in high schools: A systematic literature review. *European Journal of Education Research*: 9 (2): 889-903. <https://www.eu-jer.com/using-social-media-for-learning-in-high-schools-a-systematic-literature-review> (Erişim Tarihi: 10.12.2022)
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve eğitim bilimleri sözlüğü*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Özel Sağlamtimur, Z. (2017). Yeni medya sanatı ve fotoğraf. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 7(2), 82-100. <https://doi.org/10.20488/www-std-anadolu-edu-tr.393543> (Erişim tarihi: 09.12.2022)
- Özkan, M. (2019). *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyanın öğrenme sürecine etkilerine ilişkin Görüşleri 'Pamukkale Üniversitesi Örneği'*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, s.41-87.
- Özsavaş Uluçay, N. (2017). Görsel tasarım eğitiminde sosyal medyanın kullanımı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 54, 372-379.
- Özsoy, V. ve Mamur, N. (2019). Görsel sanatlar öğrenme ve öğretim yaklaşımları (1. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. s.154.
- Özsoy, V., Dilli, R., Mamur, N., Saribaş, S. (2020). Kültürel ve eleştirel sorgulama olarak görsel sanatlar öğretimi: Kuram ve uygulamada görsel kültür (1. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Öztürk, M.F. ve Talas, M. (2015). Sosyal medya ve eğitim etkileşimi. *Journal of World of Turks*: 7 (1), 101-120. <https://www.dieweltdertuerken.org/admin/files/issues/616-2814-1-PB.pdf> (Erişim Tarihi: 04.12.2022)
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage. s.388
- Polat, B. (2021). *Resim iş öğretmenliği anabilim dalı öğrenci ve öğretim elemanlarının sosyal medya tutumları ile sanat görüşleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Polat, A. (2022). Nitel araştırmalarda yarı-yapılandırılmış görüşme soruları: soru form ve türleri, nitelikler ve sıralama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 161-182.
- Sarsar, F., Başbay, M. ve Başbay, A. (2015). Öğrenme-öğretme sürecinde sosyal medya kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*: 11 (2). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/161096> (Erişim Tarihi: 5.12.2022)
- Sidekli, S. ve Avaroğulları, M. (2013). Facebook: sosyal bilgiler öğretiminde yeni bir yöntem. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 2(2), 145-154.
- Silverman, D. (2018). *Nitel verileri yorumlama* (5. baskı). (Çev: E. Dinç). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Şişman, M. (2006). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık. s.76.
- Tuncer, A. (2013; 2015). Sosyal medyanın gelişimi. Z. Özata (Ed.), *Sosyal medya içinde* (s. 3-20). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları.
- Tuncer, M. (2021). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal medyadaki sanat algıları ve deneyimleri: Fenomenolojik bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erzincan: Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uyanık Aktulun, Ö. ve Elmas, R. (2019). 21. yüzyıl okul öncesi öğretmenleri için sosyal medya araçları: Muhtemel faydalar. *Temel Eğitim Dergisi*, 1 (4), 6-20. <https://dergipark.org.tr/en/pub/temelegitim/issue/49907/639213> (Erişim Tarihi: 12.12.2022)
- Vargün, Ö. (2023). Teknoloji ve sanatın dönüşümü: Dijital sanat. *Journal of Arts*, 6(1), 49-54.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016; 2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (güncellenmiş 12. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, O. ve İpek, İ. (2020). Yeni koronavirüs salgını dolayısıyla gündeme gelen sosyal izolasyon ve gönüllü karantina döneminde internet ve sosyal medya kullanımı. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2020(52) ,69-94.
- Yılmazsoy, B., ve Kahraman, M. (2017). Uzaktan eğitim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları Ve Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 9-29.
- Yücel, D. (2012). *Yeni medya sanatı ve yeni müze: dijital sanat pratiklerinin müzeolojik bağlamda değerlendirilmesi*. İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, s.36, s.29.
- Wang, Q. Chen, W. ve Liang, Y. (2011). The effects of social media on students. *Social Networking*. 7(2), 1-12.
- Williams, G. (2019). *Applied qualitative research design*. United Kingdom: ED-Tech Press, s.31.
- http-1:** <https://wearesocial.com/uk/blog/2018/01/global-digital-report-2018/> (Erişim Tarihi: 12.12.2022)
- http-2:** [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587) (Erişim Tarihi: 13.12.2022)
- http-3:** <https://wearesocial.com/uk/blog/2022/01/digital-2022-another-year-of-bumper-growth-2/> (Erişim Tarihi: 15.12.2022)

EKLER

EK-1. Görüşme Formu

EK-2. Etik Kurul İzin Belgesi

EK-3. Araştırma Gönüllü Katılım Formu

EK-1. Görüşme Formu

‘GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ BAĞLAMINDA SANAT EĞİTİMİNDE SOSYAL MEDYANIN YERİ’ ADLI YÜKSEK LİSANS ARAŞTIRMASI GÖRÜŞME FORMU

Araştırma Sorusu: Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitiminde sosyal medya kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?

Görüşme Tarihi:

Görüşme Başlangıç Saati:

Görüşmeci :

Görüşme Bitiş Saati :

Giriş:

Merhaba, benim adım Ekin Özeskici. Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim – İş Eğitimi Yüksek Lisans Programına bağlı olarak tez araştırması yürütmekteyim. Bu araştırma ile görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ilişkin görüşlerinin alınması ve daha etkin kullanımına dair önerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu nedenle sizin vereceğiniz cevaplar bu araştırma için önem taşımaktadır.

Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için öncelikle sizlere teşekkür ederim. Yapılan tüm görüşmelerde verilen bilgiler, sadece bu araştırma için kullanılacak ve kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

- Sanat eğitiminde sosyal medyanın yerine ilişkin sorulara başlamadan önce sosyal medyanın içeriğine ilişkin bir tanım yapmayı uygun görüyorum. Aydoğan ve Akyüz (2010), sosyal medyayı, internet kullanıcılarının içerik, fikir, içgörü, deneyim ve perspektiflerini paylaşmak için kullandıkları metin, imaj, ses, video ve daha çok formdaki çevrimiçi teknolojiler ve pratikler olarak ifade etmektedir. Sosyal medya uygulamalarını diğer internet uygulamalarından ayıran en önemli özellik ise karşılıklı etkileşimi mümkün hale getirmesidir.

- Tuncer (2013), genel olarak özellikleri bakımından sosyal medya mecralarını; bloglar (örneğin; Blogger), mikrobloglar (örneğin; Twitter), internet forumları (örneğin; Ekşi Sözlük, Donanımhaber), sosyal haber ve sosyal işaretleme siteleri (örneğin; Reddit, Pinterest), medya paylaşım siteleri (örneğin; Facebook, Instagram) başlıkları altında sınıflandırmıştır. Youtube, WhatsApp, Behance, TikTok, Discord, Skype, popüler diğer bazı sosyal medya uygulamalarındandır.

-Görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz bir şey var mıdır?

-Sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha iyi ve hızlı şekilde işe koşabilmek için izin verirsanız görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mı?

-Bu görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsanız sorularıma başlamak istiyorum.

GÖRÜŞME SORULARI

1. Sosyal medyayı ne sıklıkla kullanmaktasın?

Sonda 1: Bir gün içerisinde sosyal medyaya ayırdığın süre tahminen ne kadardır (dakika/saat)?

Sonda 2: Sosyal medyayı ne sıklıkla (tahmini olarak günde kaç dakika/saat) lisans eğitimi sürecin için kullanmaktasın?

Sonda 3: Sosyal medyayı kullanma sıklığını ne belirliyor?

2. Sanat eğitimi bağlamında en çok hangi sosyal medya mecralarını kullanmaktasın?

Sonda 1: Hangi derslere hazırlanırken sosyal medyayı kullanmaktasın?

Sonda 2: Lisans eğitimi sürecinde hangi konular için ve ne şekilde sosyal medya mecralarını kullanmaktasın?

3. Sanat eğitimi sürecinde sosyal medyanın kullanılmasına ilişkin görüşlerin nelerdir?

Sonda 1: Öğretim elemanları sanat eğitimi dersleri kapsamında sosyal medyayı sence etkili kullanıyor mu? Açıklar mısın?

Sonda 2: Öğretim elemanları sanat eğitimi dersleri kapsamında sosyal medyayı sence nasıl kullanmalı?

4. Lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının mesleki gelişimine etkisine ilişkin görüşlerin nelerdir?

5. Lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının sanatsal gelişimine etkisine ilişkin görüşlerin nelerdir?

6. Lisans eğitimi sürecinde sosyal medya kullanımının kişisel ve toplumsal gelişimine etkisine ilişkin görüşlerin nelerdir?

7. Pandemi sürecinde sosyal medyadan sanat eğitimi bağlamında faydalandın mı? Açıklar mısın?

Sonda 1: Pandemi döneminde sosyal medyayı kullanman aldığın uzaktan eğitim sürecini nasıl etkiledi? Örnek vererek açıklar mısın?

8. Meslek yaşamında sosyal medyayı kullanmaya dair görüşlerin nelerdir?

9. Sanat eğitiminde sosyal medyanın yerine ilişkin başka görüş ve önerilerin var mı?

Bana zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim. Görüşmeden sonra bu konuda eklemek istediğiniz başka görüş ve önerileriniz olursa, no'lu telefondan bana ulaşabilirsiniz. İyi günler.

EK-2. Etik Kurul İzin Belgesi

Evrak Kayıt Tarihi: 05.01.2023 Protokol No: 467331

Tarih: 24.01.2023

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Görüşleri Bağlamında Sanat Eğitiminde Sosyal Medyanın Yeri
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Dr. Öğr. Üyesi Kibar Evren BOLAT
TEZ YAZARI:	Ekin ÖZESKİCI
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu

EK-3. Araştırma Gönüllü Katılım Formu

ARAşTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu alışma, “Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Görüşleri Bağlamında Sanat Eğitiminde Sosyal Medyanın Yeri” başlıklı bir araştırma çalışması olup görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat eğitiminde sosyal medya kullanımına ilişkin görüşlerinin alınması ile değerlendirilmesi ve buna dair önerilerin getirilmesi amacını taşımaktadır. Çalışma, Ekin ÖZESKİCİ tarafından yürütölmektedir. Çalışmada elde edilen veriler ile sanat eğitiminde sosyal medya kullanımına ilişkin görsel sanatlar öğretmen adaylarının görüşleri değerlendirilecektir. Böylelikle alışma, sanat eğitiminin daha nitelikli bir şekilde işe koşulmasına fayda sağlayacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllölük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, nitel araştırma yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsmınızı yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler gizlilik yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı mail adresine yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Ekin ÖZESKİCİ

Adres :

İş Tel :

Cep Tel :

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabilceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ekin Özeskici

Yabancı Dil : İngilizce

Eğitim Geçmişi:

- 2020, Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Öğretmenliği Programı

Sanatsal Geçmişi:

- 2022, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Sanat Eğitimi Yüksek Lisans Programı, Görsel Sanatlar Atölye II Dersi “A/R/Tografik Boşluklar” karma sergisi.
- 2022, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Sanat Eğitimi Yüksek Lisans Programı, Görsel Sanat Atölye I Dersi “Rastlantı” karma sergisi.
- 2019, Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Öğretmenliği Programı, Ana Sanat Atölye III Dersi karma sergisi.